Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 15 июнь 1974 йил, шанба № 139 (15.919). ◆ Баҳоси 2 тийин.

16 ИЮНЬ — СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВЛАР КУНИ. СОВЕТ ХАЛҚИ ЖОНАЖОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯ ВА СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ДОНО РАҲБАРЛИГИДА БУ ТАНТАНАНИ УЛКАН МУВАФФАҚИЯТЛАР БИЛАН КУТИБ ОЛМОҚДА.

КЕЧА ВАТАНИМИЗ ПОЙТАХТИ МОСКВАНИНГ КРЕМЛЬ СЪЕЗДЛАР САРОЙИДА ИТТИФОҚ СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ БАУМАН САЙЛОВ ОКРУГИ САЙЛОВЧИЛАРИНИНГ САЙЛОВОЛДИ ЙИҒИЛИШИ БЎЛИБ ЎТДИ. ЙИҒИЛИШДА СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛИГИГА НОМЗОД, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БОШ СЕКРЕТАРИ ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ЁРҚИН ВА ЧУҚУР МАЗМУНЛИ НУТҚ СЎЗЛАДИ.

ҲАММА НАРСА ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ УЧУН, СОВЕТ КИШИСИ УЧУН

Сайловчиларнинг Л. И. БРЕЖНЕВ билан учрашуви

Бизнинг мамлакатимиз СССР Олий Советига сайлов кунини меҳнатда шонли ғалабалар билан, экономика ва маданиятни ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятлар билан кутиб олмоқда. Ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлилар, бутун совет халқи КПСС Марказий Комитетининг СССР барча сайловчиларига, гражданларига Мурожаатини [illegible] сайловолди программаси сифатида [illegible] қабул қилдилар. [illegible] вужудга келтирди. [illegible]

Бўлиб ўтган сайловолди йиғилишлари партия билан халқнинг мустаҳкам бирлигини [illegible] куч билан намойиш қилди, совет кишилари Коммунистик партиянинг, унинг ленинчи Марказий Комитетининг, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг доно ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан маъқуллаётганлигини ва қизғин қўллаб-қувватлаётганлигини яна ва яна бир марта кўрсатди.

«КПССнинг халқ манфаатларидан бўлак манфаатлари йўқ, меҳнаткашларнинг бахт-саодати ва фаровонлигидан бўлак мақсади йўқ. Совет кишилари ўз партиясига ишонадилар, партия ҳам шу ишончга муносиб бўлиш учун ҳамма ишни қиляпти», — дейилади КПСС Марказий Комитети Мурожаатида.

Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Бауман сайлов округи сайловчиларининг 14 июнь куни Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида сайлов олди йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш СССР Олий Совети депутатлигига номзод, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев билан учрашувга бағишланди.

Йиғилиш иштирокчилари Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Ишлаб чиқариш илғорлари, Москва, пойтахтнинг Бауман ва Сокольники районлари партия, совет, жамоат ташкилотларининг вакиллари [illegible] президиумга [illegible]

Сайловолди йиғилишини КПСС Бауман район комитетининг биринчи секретари В. Н. Макеев очди.

Пойтахтнинг Бауман ва Сокольники районлари меҳнаткашлари учун, барча москваликлар учун бугунги кун [illegible] хуш-хуррам [illegible] Биз СССР [illegible] депутатлигига [illegible] — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев билан учрашяпмиз.

Совет кишилари депутатларни халқ манфаатларини ифода қилувчи ваколатли мўътабар намояндалари деб биладилар, деди нотиқ. Шунинг учун ҳам улар давлат ҳокимияти органларига энг яхши кишиларни, Ватанимизга, совет халқига, коммунистик идеалларга ўзининг чексиз садоқатини фидокорона меҳнати билан, самарали ижтимоий фаолияти билан амалда исбот қилган, шу идеалларни амалга ошириш учун тинмай курашишга тайёр бўлиб турган кишиларни сайлайдилар.

Бутун совет халқи сингари москваликлар ҳам СССР Олий Совети депутатлигига биринчи номзод қилиб КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневни кўрсатдилар.

Меҳнаткашлар КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларини ва Сиёсий бюро аъзолигига кандидатларни, КПСС Марказий Комитети секретарларини Совет ҳокимияти олий органи депутатлигига баланд руҳ билан номзод қилиб кўрсатдилар. Ишчилар синфининг, колхозчи деҳқонларнинг, совет зиёлиларининг, Совет Армияси ва Флоти жангчиларининг энг яхши намояндалари ҳам депутатликка номзод қилиб кўрсатилди.

Нотиқ Бауман сайлов округидан мамлакатнинг олий қонун чиқарувчи органи депутатлигига рўйхатга олишга розилик берганлиги учун Л. И. Брежневга барча сайловчилар номидан самимий ташаккур изҳор қилди.

Биз, деди нотиқ сўзини давом эттириб, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневни Коммунистик партия ва Совет давлатининг, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби сифатида яхши биламиз. Коммунизмни муваффақият билан қураётган мамлакатимизнинг эришган ютуқларида Леонид Ильич Брежневнинг роли жуда катта.

Л. И. Брежнев Совет жамияти тарихий тараққиётининг боришини олдиндан кўриш, партия билан халқ олдида турган сиёсий, иқтисодий ва социал проблемаларни ҳал этишга чинакам илмий ёндашиш, энг асосий вазифаларни белгилаб олиш, диққат-эътиборни ҳал этилмаган проблемаларга сафарбар этиш, олдимизга қўйилган мақсадларга эришиш учун самарали воситаларни қидириб топиш маҳоратига эгадир. Л. И. Брежневнинг докладлари, нутқлари ва мақолаларида коммунистик қурилишга ва мамлакатнинг ташқи сиёсатига раҳбарлик қилиш соҳасида партия тўплаган тажриба жамланган, илмий коммунизм назарияси масалалари ишлаб чиқилган, ривожланган социалистик жамият шароитида ташкилий-партиявий ва идеология иши практикаси умумлаштирилган. Бу нутқлар ва мақолалар маркса-ленинча назарияни ижодий ривожлантириш намунасидир.

Бизнинг партиямиз, унинг Марказий Комитети, ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюро коммунистик қурилишнинг янги босқичига мувофиқ бўлган тобора мураккаб вазифаларни илгари сурмоқда ва ҳал этмоқда. Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети 1973 йил декабрь Пленумидаги нутқи бунинг ёрқин мисолидир. Партия иқтисодий сиёсатининг Л. И. Брежнев ишлаб чиққан энг муҳим проблемалари коммунистик қурилишнинг назарияси ва практикасига қўшилган жуда катта ҳиссадир.

Партияда ва мамлакатда вужудга келтирилган осойишта, ишчанлик муҳити, кадрларга ҳурмат билан муносабат, уларга нисбатан талабчанлик билан боғлаб олиб борилаётганлиги, деб таъкидлади В. Н. Макеев, коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажаришга ёрдам бермоқда. Мана шуларнинг ҳаммасини биз ленинча иш услуби деб атаймиз. Худди мана шундай услуб Леонид Ильич Брежневнинг кўп қиррали [illegible] учун характерлидир.

[illegible] халқимиз [illegible] омма билан чамбарчас [illegible] омманинг тажрибасига таянувчи, кишиларни [illegible], уларнинг [illegible] олдидаги вазифаларни [illegible] йўналтиришдек [illegible] эга бўлган талабчан ва меҳрибон мураббий деб билади.

[illegible] халқаро коммунистик [illegible] ҳаракатида, [illegible] мамлакатлар [illegible] катта обрўга [illegible] нотиқ. Коммунистик [illegible] партиялар вакилларининг учрашувлари ва кенгашларида унинг сўзлаган нутқлари, назарий ва амалий фаолияти жаҳон коммунистик ҳаракатини жипслаштириш учун, социалистик ҳамдўстликни янада мустаҳкамлаш учун курашда муҳим принципиал роль ўйнайди.

КПССнинг XXIV съездидан кейин ўтган давр халқаро ҳаётнинг мураккаб муҳим проблемаларини изчиллик билан, синфий позицияда туриб ҳал этаётган совет ташқи сиёсатининг катта муваффақиятларга эришуви билан нишонланди. «Совуқ уруш»дан кескинликни юмшатиш сари, ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципларини барқарор қилиш сари бурилиш давом этмоқда. Ялпи тинчликни сақлаб қолиш истиқболлари тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Экономика, фан, техника, маданият соҳасида узоқ муддатга мўлжалланган ўзаро манфаатли халқаро ҳамкорликнинг асослари яратилмоқда.

Халқаро муносабатларда бир-бирига ишонч ва ўзаро ҳурмат муҳитини яратишда КПСС Марказий Комитетининг, Марказий Комитет Сиёсий бюросининг, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини, тинчлик ва халқлар дўстлиги ленинча сиёсатини, инсониятни янги қирғинчилик уруши хавфидан халос қилиш сиёсатини ғоят донолик, ғайрат ва сабот билан амалга ошираётганлиги жуда катта аҳамиятга эга бўлмоқда.

Нотиқ сайловчиларнинг фикр-зикрини ифодалаб, барча совет кишилари сингари москваликлар ҳам тинчлик учун, бутун инсониятнинг порлоқ келажаги учун атоқли курашчи Л. И. Брежневга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти берилганлигини зўр мамнуният билан ва ғоят маъқуллаб кутиб олдилар, деди.

Бауман сайлов округининг меҳнаткашлари, деди В. Н. Макеев, бўлажак сайловни баланд сиёсий руҳ билан ва меҳнатда ғайрат шижоат билан кутиб олмоқда. Беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа кенг авж олди. Москваликлар меҳнатда ташаббускорлик кўрсатиб, зарбдорларча иш билан Ватанимиз куч-қудратини мустаҳкамлашга аҳд қилиб, шу билан партиямизнинг ленинча йўлини тўла якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганликлари ва маъқуллаётганликларини ёрқин намойиш қилмоқдалар.

Москваликлар халқимиз тўғрисида, аҳолининг турмуши ва маишати тўғрисида партия Марказий Комитетининг доимо меҳрибонлик қилаётганлигини сезиб турибдилар, деб давом қилди нотиқ. Пойтахт бизнинг кўз ўнгимизда ўз қиёфасини ўзгартирмоқда, меҳнаткашларнинг моддий турмуши ва маданий савияси ўсмоқда. Бауман округи аҳолиси ўртасидагина шу йиллар мобайнида 60 мингдан ортиқ киши янги уйларга кўчиб чиқди. Ўнлаб мактаблар, касалхоналар, болалар муассасалари, савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат корхоналари қурилди. Мана шу муваффақиятларнинг ҳаммасини биз КПСС Марказий Комитети билан ҳукуматнинг доимий эътибори натижаси деб биламиз. Бу ишларда бизнинг депутатимиз Леонид Ильич Брежневнинг шахсан хизмати жуда катта.

Нотиқ ишонч билдириб айтдики, 16 июнда барча сайловчилар Леонид Ильич Брежнев учун, коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодлари учун якдиллик билан овоз берадилар, шу куни совет кишилари ўзининг мустаҳкам бирлигини, жонажон Коммунистик партия ва Совет ҳукумати теварагида янада мустаҳкам жипслашганлигини яна бир марта намойиш қилиб кўрсатади.

В. Н. Макеев Бауман сайлов округининг барча сайловчилари номидан, барча москваликлар номидан Л. И. Брежневга партия Марказий Комитети Бош секретари лавозимида бундан буён ҳам самарали ишлашини, сиҳат-саломат бўлишини ва коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишда, социалистик ҳамдўстликни, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатини янада жипслаштиришда, тинчлик ва халқлар бахт-саодати учун курашда янги катта муваффақиятларга эришувини тилади.

АТЭ-2 заводининг ишчиси, коммунистик меҳнат зарбдори ишончли вакил А. Н. Афанасьев йиғилиш аҳлига Леонид Ильич Брежневнинг партия, давлат ва жамоат фаолияти тўғрисида батафсил гапириб берди.

Мен, номзоднинг ишончли вакили сифатида шуни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, совет халқи Леонид Ильич Брежневни партия қарорларини ва улуғ Ленин васиятларини амалга ошириш учун изчил ва матонатли курашчи деб биладилар, Л. И. Брежневнинг ҳаёт йўли партияга ва халққа хизмат қилишнинг ёрқин намунасидир, деди А. Н. Афанасьев.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг атоқли арбоби Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Бош секретари лавозимида ишлаб, ленинчи Марказий Комитет теварагига жипслашган қарийб ўн беш миллионли коммунистлар партиясининг талантли раҳбари эканлигини кўрсатди.

Л. И. Брежнев коммунистик қурилишнинг улуғвор планларини амалга ошириш, партиянинг ленинча ички ва ташқи сиёсат йўлини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш соҳасида жуда катта иш олиб бормоқда. У партия олдида, халқ олдида юксак масъулият намунасини кўрсатмоқда. У ғоят буюк ташкилотчилик қобилиятига, жамиятимиз тараққиёти проблемаларини ҳал этишга чуқур илмий ёндашиш, совет кишиларининг ҳаётини билиш, партиявий принципиаллик ва талабчанлик, халқ бахт-саодати тўғрисида тинмай меҳрибонлик қилиш фазилатларига эгадир.

Биз истиқболимизга комил ишонч билан қараймиз, деди А. Н. Афанасьев. Биз партиямиз, унинг Марказий Комитети ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюро Совет давлати экономикаси ва маданиятини янада ривожлантиришнинг туб масалаларини дадиллик билан ва ижодий ишлаб чиқаётганлигини кўриб турибмиз.

А. Н. Афанасьев Бауман сайлов округининг барча сайловчиларини 16 июнда бўлажак сайловда СССР Олий Совети депутатлигига муносиб номзод — Леонид Ильич Брежнев учун овоз беришга чақирди. Номзодимиз ўртоқ Л. И. Брежнев учун, коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодлари учун овоз бериб, биз жонажон Коммунистик партиямизнинг ленинча сиёсати учун, КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун овоз берган бўламиз.

Шундан кейин Бауман номидаги Москва олий техника билим юртининг ректори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Г. А. Николаев, «Большевичка» ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчиси В. С. Гриднева, «Главмосстрой»га қарашли «Мосэлектромонтаж-2» трести комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи, ВЛКСМ XVII съездининг делегати Н. Н. Селезнев, Сокольники районидаги 366-мактаб директори, рус тили ва адабиёти муаллимаси Т. П. Зайцева сўзга чиқдилар.

Нотиқлар ўз сўзларида СССР Олий Советига бўлажак сайлов совет халқининг Коммунистик партияга, унинг ленинчи Марказий Комитетига чексиз садоқатининг янги ёрқин намойиши бўлади, деб таъкидладилар. Нотиқлар қатъий ишонч билдириб айтдиларки, Бауман сайлов округининг барча сайловчилари 16 июнь куни коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодлари учун якдиллик билан овоз берадилар. Бу блокнинг мустаҳкамлигини замон ва ҳаётнинг ўзи исбот этган.

Ўртоқ Л. И. Брежневга сўз берилади. Йиғилиш иштирокчилари уни ўринларидан туриб давомли, гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Ҳурматли ўртоқлар!

Азиз москваликлар!

Сайловолди кампанияси пировардига етай деб қолди. Миллион-миллион сайловчилар ўз номзодлари билан учрашдилар, улар билан одамларни қувонтираётган ва ташвишлантираётган масалалар тўғрисида гаплашдилар. Бу учрашувлар партия билан халқ метиндек бирлигининг, жамиятимиздаги барча синфлар ва социал группалар, улуғ мамлакатимизда яшовчи ҳамма миллатлар ва элатлар бирлигининг қудратли намойишига айланди. Бу — кишига илҳом беради, ўртоқлар, бу — коммунизм қурилишининг белгиланган марралари йўлидаги янги-янги ғалабаларга ишонч бахш этади.

СССР Олий Совети депутатлигига менинг номзодимни кўрсатганлигингиз учун сизларга, пойтахтнинг Бауман ва Сокольники районлари барча меҳнаткашларига чин кўнгилдан миннатдорчилик билдиришга ижозат бергайсизлар.

Мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органида меҳнаткашлар манфаатларига вакиллик қилиш салкам чорак асрдан бери менга ишониб топширилмоқда. Ҳозирги учрашув каби сайловолди учрашувида еттинчи марта нутқ сўзлаётирман.

Очиғини айтсам, бунга ўрганиш, нутқ сўзлаш арафасида кишини чулғаб оладиган ҳаяжонни бартараф қилиш амримаҳол. Масъулият туйғуси, билдирилган ишонч учун, кўрсатилган шараф учун чуқур, астойдил миннатдорчилик туйғуси кишини шундай ҳаяжонга солади.

Бу ерда менинг шаънимга кўпгина яхши сўзлар айтилди. Келинглар, даставвал шу сўзларни мени ўстириб, тарбиялаган ва 45 йилдан бери мени бағрига олиб турган Коммунистик партияга айтилган сўзлар деб, мамлакатни Ленин йўлидан коммунизм сари бошлаб бораётган партия Марказий Комитетига айтилган сўзлар деб ҳисоблайлик.

Қадимий, яхши анъанага кўра, биздаги сайловолди учрашувлари амалий характерда ўтади. Шу учрашувларда ҳамиша сайловчиларнинг наказлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисида, партия сайлов арафасида эълон қилган сиёсий платформанинг мазмуни тўғрисида жиддий гаплашиб олинади.

Ўтган сайлов арафасида КПСС Марказий Комитети совет халқига мурожаат қилиб, партия коммунизмнинг бундан буёнги ғалабалари йўлида, ер юзида тинчлик йўлида, ҳар бир совет оиласининг ҳаётини яхшилаш йўлида, ҳар бир совет кишисининг бахт-саодати йўлида Ватанимиз қудратини мустаҳкамлаш учун кураш олиб боради, деб таъкидлаган эди.

Ҳа, ўртоқлар, ҳамма нарса инсоннинг бахт-саодати учун, халқнинг бахт-саодати учун. Шу қисқа оддий сўзларда жуда чуқур маъно ва Коммунистлар партияси фаолиятининг мақсади ифодаланган.

К. Маркс билан Ф. Энгельс шу улуғ мақсадни кўзлаб, инсонни жабр-зулмнинг ҳамма формаларидан озод қилишга даъват этилган илмий коммунизмга ва қудратли сиёсий ҳаракатга асос солдилар. Шу улуғ мақсадни кўзлаб В. И. Ленин Большевиклар партиясини барпо этиб, чиниқтирди. Россия пролетариати шу партия раҳбарлигида зафарли Социалистик революцияни амалга оширди.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидан бошлаб, партия, давлат меҳнаткаш инсоннинг аҳволини яхшилаш учун ўша пайтда мавжуд бўлган ҳамма имкониятлардан фойдаланишга интилдилар. Аммо мамлакатимизда социализмни қарор топтириш қийин бўлди. Биз узоқ вақтгача омон қолиш учун, мушкул аҳволдан қутулиш учун курашдик. Бизнинг асрий қолоқликни бартараф этишимизга, йирик индустрияни барпо этишимизга, миллион-миллион кишиларнинг саводини чиқаришимизга, мутахассис кадрларни вояга етказишимизга тўғри келди. Бизнинг жуда машаққатли урушни бошдан кечиришимизга ҳамда минглаб шаҳар ва қишлоқларни, завод ва фабрикаларни вайроналардан тиклаб олишимизга тўғри келди.

Энг асосий ютуғимиз бўлган социализмни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун биринчи сафларда борган ва кўп нарсаии қурбон берган коммунистлар билан партиясизларнинг, ишчилар билан деҳқонларнинг, барча кишиларнинг меҳнати ва сабр-матонати, фидокорлиги ва ғайрат-шижоати бениҳоя зўр ҳурматга лойиқдир. Ўша йиллар аллақачон афсонага айланиб қолди. Бироқ, ўзгаришлар кўламини тўлиқроқ, равшанроқ тасаввур этмоқ учун ўша йилларни эслаш муҳимдир.

Ҳозирги вазият бошқача. Мамлакатимизда миллион-миллион кишиларнинг саботли, қаҳрамонона меҳнати билан ривожланган етук социалистик жамият барпо этилди. Ҳозир ҳам биз мамлакатнинг иқтисодий потенциалини жадал ривожлантиришга, унинг мудофаа қобилиятини таъминлашга катта маблағ сарфлашимизга тўғри келмоқда, албатта. Аммо ресурсларимиз беқиёс кўпайди, бу эса ўзимиз ҳамиша интилиб келган мақсадга эришиш — совет кишиларининг фаровонлигини оширишни партия амалий фаолиятининг марказига қўйиш имконини беради.

Аввалги сайлов икки беш йиллик — саккизинчи ва тўққизинчи беш йилликлар оралиғида, партия, бутун совет халқи КПСС XXIV съездига тайёргарлик кўраётган бир вазиятда ўтган эди. Социалистик ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантириш асосида халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини анча оширишни съезд беш йилликнинг бош вазифаси қилиб қўйди.

(Давоми иккинчи, учинчи бетларда).

Ўртоқ Юрий Владимирович АНДРОПОВга

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Сизни, Коммунистик партия ва Совет давлатининг атоқли арбобини олтмиш ёшга тўлган кунингизда қизғин табриклайдилар.

Азиз Юрий Владимирович, Сизга бутун қалбимиздан узоқ умр, сиҳат-саломатлик ва партиямиз билан совет халқининг бахт-саодати йўлида самарали ишлашингизни тилаймиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ   СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ   СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ю. В. АНДРОПОВГА СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Коммунистик партия ва Совет давлати олдидаги катта хизматлари учун ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги давлат хавфсизлиги комитетининг раиси ўртоқ Юрий Владимирович **Андроповга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони** унвони берилиб, **Ленин** ордени ҳамда **«Ўроқ ва Болға»** олтин медали топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 йил, 14 июнь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

16 июнь, якшанба куни тўққизинчи чақириқ СССР Олий Советига сайлов бўлади. Совет кишилари мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги бу муҳим воқеани меҳнат ғайратлари жўш урган ва сиёсий активликлари ошган бир вазиятда катта умумхалқ байрами сифатида кутиб олмоқдалар. Меҳнаткашлар КПСС Марказий Комитетининг барча сайловчиларга, СССР гражданларига Мурожаатида баён қилинган партиянинг сайловолди платформасини батамом ва тўла-тўкис маъқулламоқдалар.

Сайлов кампаниясининг бутун бориши совет халқи Коммунистик партиянинг ички ва ташқи сиёсатини, КПСС Марказий Комитети, Марказий Комитет Сиёсий бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг коммунистик қурилиш планларини амалга ошириш, муҳим халқаро проблемаларни изчиллик билан ҳал этиш борасидаги собит қадам ва самарали фаолиятини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганликларидан яққол далолат беради.

14 июнда Москвада Союзлар уйида Марказий сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб, унда сайловга тайёргарлик ва сайлов комиссияларининг овоз беришни ўтказишга тайёрлиги поёнига етганлиги тўғрисида комиссия раиси П. Н. Федосеев доклад қилди. Ушбу масалани муҳокама қилишда комиссия аъзолари Н. Алимбеков, В. Асатиани, А. А. Епишев, В. И. Прохоров , А. А. Янкаускас, РСФСР Олий Совети Президиумининг Секретари Х. П. Нешков қатнашдилар.

Комиссия алоқа органлари овоз беришнинг бориши ва сайлов якунлари тўғрисида маълумотларни қабул қилиш ва юбориб туришга тайёрлиги тўғрисида СССР алоқа министри Н. Д. Псурцев ахборотини тинглади.

Марказий сайлов комиссиясининг секретари И. В. Капитонов СССР Олий Советига сайлов натижалари тўғрисидаги маълумотларни матбуотда эълон қилиш тартиби тўғрисида ахборот берди.

Комиссияларнинг мажлисида сайлов кампанияси бошланганидан бери ўтган вақт ичида жамоат ташкилотлари, меҳнаткашлар депутатларининг Советлари, республикалар, автоном областлар ва миллий округларнинг сайлов комиссиялари, округ ва участка комиссиялари катта иш қилганликлари таъкидлаб ўтилди.

Сайловга тайёргарлик билан боғлиқ ҳамма тадбирлар ўз вақтида СССР Олий Советига сайлов тўғрисидаги Низомга тўла мувофиқ ўтказилган. Сайлов комиссиялари ҳамма ерда овоз беришни ўтказишга тайёрлаб қўйилган. Улар сайлов бюллетенлари ва бошқа сайлов ҳужжатлари билан, алоқа воситалари ва транспорт билан таъминланган. Овоз бериладиган хоналар жиҳозланиб бўлган. Дам олишда, йўлда, геология ва қидирув партиялари составида, илмий экспедицияларда ва бошқа жойларда бўладиган сайловчиларнинг сайловда қатнашмоғи учун зарур шароитлар яратилган.

Марказий сайлов комиссияси совет кишилари 1974 йилнинг 16 июнида СССР Олий Советига сайловда актив қатнашиб, жонажон Коммунистик партия теварагида монолит бирлиги ва жипслигини, Улуғ социалистик Ватанимиз қудратини янада мустаҳкамлаш учун бундан буён ҳам курашга аҳд қилганликларини яна бир марта намойиш этадилар, деб ишонч билдирди.

Комиссия кўриб чиқилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди. Комиссия мажлисида СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзе, Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи РСФСР сайлов комиссиясининг раиси А. В. Викторов, СССР йўллар министри Б. П. Бешчев, «Известия» газетасининг бош редактори Л. Н. Толкунов, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбар ходимлари, совет жамоатчилиги, матбуот, радио, телевидение вакиллари ҳозир бўлдилар.

(ТАСС).

ҲАММА НАРСА ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ УЧУН, СОВЕТ КИШИСИ УЧУН

(Боши биринчи бетда).

Биз 1970 йил июнидан бери қилинган иш тўғрисида ҳисоб берар эканмиз, айни вақтда съезд қарорлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисида ҳам ҳисоб берамиз. Халқ хўжалигининг аҳволи тўғрисидаги конкрет маълумотлар сизларга маълум. Бу маълумотлар КПСС Марказий Комитетининг сайловчиларга Мурожаатида айтиб ўтилган. Партия ва давлат раҳбар арбобларининг мендан аввал сўзлаган сайловолди нутқларида ривожланишимизнинг кўпгина масалалари ёритиб берилди.

Сиёсий бюродаги ва Марказий Комитетдаги ўртоқларимнинг баҳолари ва фикр-мулоҳазаларига қўшилган ҳолда ишнинг асосий, принципиал жиҳатини таъкидлаб ўтмоқчиман: меҳнаткашларнинг фаровонлигини ошириш юзасидан съезд эълон қилган йўл конкрет, яққол кўриниб турган ишларда мужассамлашмоқда.

Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида халқ турмуш даражасини ошириш соҳасидаги фақат янги тадбирларнинг ўзига давлат аввалги беш йилликдагига қараганда бир ярим баравар кўп маблағ сарфлайди. Бу эса ўқитувчилар ва врачларнинг, темир йўл транспорти ходимлари ва қишлоқ механизаторларининг, студентлар, пенсионерларнинг ва аҳоли бошқа группаларининг турмуш даражасига сезиларли таъсир ўтказади. Шу давр ичида жами 47 миллион ишчи ва хизматчининг иш ҳақи оширилади. Пенсиялар, стипендиялар, нафақалар ва бошқа тўловларнинг кўпайиши ҳисобига 30 миллион кишининг даромадлари ортади. Уй-жой шароитларини яхшилаш учун кўп иш қилинди. Тўрт йил мобайнида 45 миллиондан ортиқ киши янги уйларга кўчиб чиқди — бизнинг кўламларимиз ана шундай бўлиб қолди.

Илгари қишлоқ хўжалигининг орқада қолаётганлиги халқ турмушини яхшилаш имкониятларини анча чеклаб қўйган эди, энди қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда жуда катта ўзгаришлар содир бўлмоқда.

Партия шундай омилларни топиб ишга солишга муваффақ бўлдики, буларнинг ҳаммаси бирга қўшилиб, экономиканинг бу муҳим тармоғини барқарор ривожлантиришни таъминламоқда. Унинг ривожини рағбатлантирувчи иқтисодий шарт-шароитлар яратилди. Комплекс механизация, электрлаштириш ва химиялаштириш ишлари олиб борилмоқда; ерлар кенг миқёсда мелиорация қилинмоқда. Ҳозир қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш ва концентрациялаш соҳасида катта иш қизитиб юборилди. Буларнинг ҳаммаси қишлоқ меҳнатчиларининг ҳозирги замон фани ва техникаси ютуқларидан самарали фойдаланишларига имкон бермоқда.

Партия мамлакатнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўла-тўкис қондириш учун қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш йўлини қатъият ва изчиллик билан ўтказа беришини яна бир карра таъкидламоқчиман.

XXIV съезд халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш билан шу молларга бўлган талаб ўртасида муайян тафовут борлигига эътиборни қаратди. Кейинги йилларда бу тафовут камайтирилди. Саноат кенг истеъмол қилинадиган кўпгина молларни, шу жумладан рўзғор техникаси, мебель, енгил автомобиллар ва узоқ муддат фойдаланиладиган бошқа буюмлар ишлаб чиқаришни анча кўпайтирди ва уларнинг сифатини яхшилади.

Мамлакатнинг иқтисодий ва илмий-техникавий потенциали муттасил ўсиб бораётганлиги туфайли бунга эришилмоқда. Биз халқ хўжалигини ривожлантиришдаги катта-катта муваффақиятлар билан фахрланишга ҳақлимиз. Минглаб янги корхоналар, агро саноат комплекслари ишга туширилди. Бир қанча янги электр станциялар, жумладан Красноярск ГЭСи, янги иссиқлик ва атом станциялари сингари улкан нурхоналар ишга туширилганлиги ўзларингизга маълум. Фан-техника тараққиёти туфайли юзага келган бир қанча мутлақо янги ишлаб чиқаришлар барпо этилди.

Аммо партия эришилган натижа билан ҳеч қачон қаноатланиб қолмайди. У коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг бутун диққат-эътибори ва куч-ғайратини ҳал этилмаган проблемаларга ҳамиша қарата беради. КПСС Марказий Комитетининг пленумлари, шу жумладан сўнгги, 1973 йил декабрь Пленуми ҳам масалага худди шундай ёндашди.

Пленум беш йилликнинг учинчи йилида экономиканинг ҳамма тармоқларида катта муваффақиятларга эришилганлигини қайд қилиш билан бирга бутун диққат-эътиборни «танг жойларга», мавжуд резервлардан янада тўлароқ фойдаланиш зарурлигига қаратди. Бу гап, жумладан, озиқ-овқат, енгил саноатга ва «Б» группасининг бошқа тармоқларига таллуқлидир, бу тармоқларнинг ўсиш суръатлари ҳозирча бизни қаноатлантирмаётир.

Пленумда 1974 ва 1975 йилларнинг топшириқлари анча мураккаб эканлиги, аммо улар бажарилиши лозимлиги таъкидлаб ўтилди. Бунинг йўли — ҳамма кучларни сафарбар этишдан, хўжаликка раҳбарликни яхшилашдан, серунум меҳнат қилишдан, интизом ва уюшқоқликни оширишдан иборат. Биронта иш куни ҳам, бирор иш соати ҳам зое кетмаслиги лозим.

Декабрь Пленумининг қарорларини партия билан халқ бажонидил маъқуллаб кутиб олганликлари ва қўллаб-қувватлаганликларини Марказий Комитет мамнуният билан қайд қилади. Бутун мамлакатда социалистик мусобақанинг янги тўлқини мавж урди. 1974 йилда пландан ташқари 5 миллиард сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқариш мажбурияти олинди. Орадан беш ой ўтиши биланоқ, саноатимиз 3 миллиард сўмликдан кўпроқ пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқарди. Халқимизнинг Зарбдор меҳнати деб шуни айтадилар.

Энди 1974 йилни ва умуман беш йилликни муносиб равишда якунлаш вазифаси олдимизда турибди. Азиз москваликлар, сизлар билан биргаликда, бутун совет халқи билан биргаликда биз бу вазифани уддалай оламиз ва албатта уддалаймиз, деб қатъий ишонч билдиришга ижозат бергайсизлар.

Ўртоқлар! Партия жамиятни ривожлантириш йўлларини белгилаганида шу куннинг талаб ва эҳтиёжларига ҳам, шунингдек анча олисдаги мақсадларни ҳисобга олишга, биз мамлакатимизни аср охирида қандай қиёфада кўрмоқчи эканлигимизга ҳам асосланади.

Ҳар бир беш йиллик жамиятимизни ривожлантиришдаги сезиларли одимдир. Аммо ўнинчи, таъбир жоиз бўлса, юбилей беш йиллиги алоҳида ўрин олади. Бунда планлаштирилаётган ва табиий равишда анча юқори бўладиган зафарларнинг кўламинигина назарда тутаётганимиз йўқ. Шуниси ҳам борки, партия XXIV съездининг кўрсатмаларига мувофиқ янги беш йиллик план халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1976 —1990 йилларга мўлжалланган бош перспективаси билан бирга тайёрланмоқда ва унинг таркибий қисми бўлиб қолади. Бунинг маъноси шуки, КПССнинг навбатдаги XXV съезди ва янги чақириқ СССР Олий Совети шунчаки галдаги беш йиллик планни эмас, балки коммунистик қурилиш йўлидаги муҳим босқичлар бўлиб қоладиган ва чинакам программ аҳамиятга эга бўлган ҳужжатларни муҳокама қилиб, қабул этадилар.

Бу планлар иш жараёнида бўлган ҳозирги пайтда миллий даромадни, маҳсулотнинг у ёки бу турларини ишлаб чиқаришни кўпайтиришга доир конкрет рақамларни айтиш ҳозирча жоиз эмас. Модомики, бу планлар партия сиёсатининг, партия қарорларининг мустаҳкам негизида тузилаётган экан, уларнинг йўналиши қандайлиги мутлақо равшан. Бу ҳақда жуда аниқ-равшан гапириш мумкин.

Мамлакат хўжалигини ривожлантиришнинг узоқ муддатли йўли меҳнаткашлар фаровонлигини янада анча ошириш сиёсати билан белгиланишини партия XXIV съезди таъкидлаб ўтди. Партия Марказий Комитети номидан сизларни ва сизлар орқали барча совет кишиларини ишонтириб айта оламанки, ўртоқлар, партиянинг бу принципиал йўл-йўриғи қатъият билан давом эттирила беради.

Перспектив планларга коммунистик қурилишнинг кўпгина йирик проблемаларини ҳал этиш негиз қилиб олинади, бу эса коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш йўлидан анча олға силжиш ва халқ турмушини сифат жиҳатидан янги поғонага кўтариш имконини беради.

Бунда гап ишлаб чиқарувчи кучларни ҳар томонлама ривожлантириш тўғрисида, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ва шу асосда бутун экономиканинг самарадорлигини ошириш ҳақида бораётир. Янги жуда катта халқ хўжалик комплексларини барпо этиш ишлари кучайтириб юборилади.

Биз ҳозирнинг ўзидаёқ шу йўлдан бормоқдамиз. Ғарбий Сибирдаги жуда бой нефть ва газ конлари ўзлаштирилмоқда. Камада автомобиль гиганти қурилмоқда. Байкал—Амур магистралини ётқизишга киришилди. Байкал ортидаги ва Узоқ Шарқдаги жуда катта районлар шу магистрал туфайли обод этилади. Россиянинг қора тупроқли бўлмаган зонаси экономикасини юксалтириш келгуси беш йилликларнинг катта иши бўлади, бу зонада салкам 60 миллион киши яшайди. Комил ишонч билан айтиш мумкинки, бундай кўламдаги қайта ўзгартишлар тарихда мисли кўрилмаган, — ҳали мен бу ўзгартишларнинг баъзиларинигина тилга олдим. Бу ўзгартишлар Ватанимиз қиёфасини кўп жиҳатдан ўзгартириши ва бойитиши лозим.

Халқ хўжалигининг тез ўсиши энг муҳим социал-иқтисодий вазифаларни ҳал этиш учун янги имкониятларни яратиб беради.

Келажакдаги уч беш йиллик давомида биз юқори сифатли озиқ-овқат маҳсулотларининг, халқ истеъмол молларининг тўла мўл-кўлчилигига, маиший хизматни кенг миқёсда ривожлантиришга ва аҳолининг реал даромадларини тегишли равишда кўпайтиришга эришишимиз лозим.

Биз ўзимизнинг узоқ муддатли планларимизда бепоён мамлакатимиздаги кўпчилик шаҳар ва қишлоқларни реконструкция қилишни назарда тута оламиз. Айни вақтда ҳар бир оилани шинам квартира билан таъминлашдек жуда мураккаб вазифа ҳам ҳал этилади. Бу вазифани дунёдаги ҳеч бир мамлакат шу дамғача ҳал қила олгани йўқ. Биз шу вазифани ҳал этиш учун курашмоқдамиз ва уни албатта ҳал этамиз.

Буларнинг ҳаммаси — осон проблемалар эмас албатта. Олға томон қилинадиган ҳаракат суръатлари ўзимизнинг қандай ишлашимизга, саноат, қишлоқ хўжалиги, фан ва техниканинг муваффақиятларига бевосита боғлиқ бўлади. Пўлат эритаётган, нефть қазиб олаётган, машина конструкциясини яратаётган, заводлар ва электр станцияларни қураётган, ғалла экиб, ҳосилни ўриб олаётган кишиларнинг меҳнати, ақл-заковати ва қўллари фаровонлигимизнинг ягона манбаи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Зотан биз планлаштираётган нарсаларнинг ҳаммаси, эртанги кунга назар ташлаб орзу қилаётган нарсаларнинг ҳаммасини фақат сизлар, фақат меҳнат аҳллари реалликка айлантиришингиз мумкин, ўртоқлар.

Юксак меҳнат унумдорлиги, экономиканинг самарадорлиги, жамият одамлар меҳнатини яхшилашга ажратиб бера оладиган миллий бойликнинг улуши миқдорини жуда бевосита белгилаб берадиган омиллардир. Ана шунинг учун ҳам партия хўжаликни юритишнинг интенсив методларига ўтиш, ўсишнинг сифат омилларига таяниш жуда катта аҳамият касб этмоқда деган хулосани чиқарди. Узоқ муддатли истиқболни тайёрлаш муносабати билан қилинган дастлабки режалар бу нарса муваффақиятли иқтисодий ривожланишнинг зарур шарти бўлиб қолишини тасдиқлади.

Ҳозир халқ хўжалигининг ривожланиш суръатлари меҳнат ресурсларининг ўсиш суръатларидан анча ўзиб кетмоқда. Шунинг ўзи ҳам жонли меҳнатни имкони борича кўпроқ тежашни талаб қилади. Келгусида эса бу талаб тағин ҳам кескинроқ бўлиб қолади. Чунки экономиканинг ривожи янада кенг кўлам касб этади, чунки илм-фан, маориф, соғлиқни сақлашда, маиший хизмат соҳасида ишловчи кишилар кўпая беради. Бунинг маъноси шуки, халқ хўжалиги моддий ишлаб чиқариш соҳасида банд бўлган ходимлар сонини анча кўпайтирмаган ҳолда тез ривожлантирилиши, яъни меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига ривожлантирилиши лозим. Бинобарин, планларимизни бажариш учун ишчилар ва колхозчилар янада унумли машиналар, янги автомат линиялар, кучли тракторлар, комбайнлар, бошқа қишлоқ хўжалик техникаси, энг замонавий технология билан қуроллантирилган бўлиши керак.

Фан-техника тараққиётини партия бутун ўз иқтисодий сиёсатининг ўзаги деб билмоқда. У ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларига кириб бориб, энг дадил илмий кашфиётларни ҳам, шунингдек технологиядаги юзлаб ва минглаб такомиллаштиришларни ҳам, янги механизмларни, асбобларни ҳам — хуллас инсон меҳнатини тежайдиган ва енгиллаштирадиган, меҳнатни янада унумли ва мароқли қиладиган ҳамма воситаларни ўз ичига олиши зарур.

В. И. Ленин меҳнат унумдорлигини янги ижтимоий тузумнинг ғалабаси учун пировард натижада энг муҳим, энг асосий, нарса деб атаган эди. Лениннинг бу кўрсатмаси ҳозирги даврда фан-техника революцияси даврида алоҳида аҳамият касб этди. Партиямиз ҳам буни асло унутмаётир!

Экономикани ривожлантиришнинг интенсив методларига ўтилганлиги хўжаликни бошқариш соҳасида бир талай муҳим ва мураккаб вазифаларни ўртага қўяди, планлаштиришни яхшилашни, иқтисодий омиллардан янада моҳирона фойдаланишни, қатъий хўжалик ҳисобини талаб қилади. Партия ана шу масалаларнинг ҳаммасини ҳал этиш йўлида ишлаб келди ва ишлай беради.

Хуллас, келгусида экономика ва халқ фаровонлигини ошириш соҳасида олдимизда катта вазифалар турибди. Бу вазифаларни ҳал этиш учун хўжаликка раҳбарликнинг ҳамма соҳалари фаолиятини такомиллаштириши миллион-миллион меҳнаткашларнинг кенг кўламдаги ҳаракатлари билан, уларнинг активлигини ошириш билан, уларнинг ишга чинакам омилкорона муносабатда бўлиши билан боғлаб олиб бориш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилиш зарур. Экономикага раҳбарлик қилишга партиявий ёндошишнинг моҳияти ана шундан иборат. Бу ёндошишнинг тўғрилигини социалистик қурилишнинг бутун тарихи тасдиқлади. Келажакдаги муваффақиятларимизнинг калити ҳам шундан иборат эканлигига аминмиз.

Ўртоқлар! Истиқболни планлаштириш экономика билан бирга жамият ривожининг бошқа соҳаларини ҳам ўз ичига олади. Чунки социализмнинг мақсади — одамларнинг социал, маънавий, ахлоқий эҳтиёжларини ҳам қондиришдан иборат.

Ҳар бир киши жамиятнинг бошқа аъзолари билан тенг ҳуқуқли эканлигини, ўзига нисбатан одилона, ҳурмат билан муносабатда бўлинишига, давлатнинг ғамхўрлигига, коллективнинг ёрдами ва мададига ҳамиша умид боғлай олишини англаши муҳимдир. Ҳар бир киши ўз корхонаси ва муассасасининг ишларида, ўз давлатининг ишларида актив қатнашишдан манфаатдордир. Ҳар бир киши ўз келажагидан кўнгли тўқ бўлишини, ўз фарзандларининг келажагига ишончи комил бўлишини истайди. Бизда ана шу социал эҳтиёжларни таъминлаш учун шарт-шароит яратилган. Бу — социализмнинг буюк ғалабасидир. Биз бу ғалабани бошқа ҳамма ижтимоий бойликлар каби ардоқлашимиз ва кўпайтиришимиз лозим.

Социал ривожланишнинг, бунинг устига қисқа муддатдаги социал ривожланишнинг якунларини чиқариш экономикани ривожлантириш якунларини чиқаришдан кўра мураккаброқдир — социал жараёнлар ривожини ҳамиша ҳам рақамлар билан ифодалаб бўлмайди. Башарти, тенденциялар тўғрисида гапирадиган бўлсак, бу тенденциялар жуда равшан кўриниб турибди.

Бу тенденцияларнинг энг муҳими шуки, Совет жамияти тобора бирлашиб ва жипслашиб бормоқда. Бизнинг мамлакатимизда кўлами ва аҳамияти жиҳатидан мислсиз бўлган ижтимоий муносабатлар структурасини чуқур ўзгартириш проблемалари тарихда биринчи марта ҳал этилмоқда. Совет жамиятини ташкил этувчи синфлар ва социал группалар бир-бири билан тобора яқинлашмоқда. Бу эса, ўртоқлар, жуда созлир: биз коммунизм йўлидан тобора ва тобора олға силжиб бормоқдамиз.

Бизда одамларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи таркиб топди. Бунинг маъноси шуки, Совет кишилари хулқ-атвори, характери, дунёқарашининг социал ва миллий тафовутларга тобе бўлмаган умумий белгилари тобора кўпроқ сезиларли бўлиб қолмоқда. Бунинг маъноси шуки, ҳамиша социалистик тузумнинг асоси бўлиб келган ишчилар синфи билан деҳқонларнинг иттифоқи шу синфларнинг кўпдан бери социализм позицияларида қаттиқ турган зиёлилар билан бузилмас сиёсий ва ғоявий бирлигида ўз ривожини топди. Зотан, биз ҳозир барча меҳнаткашларнинг, жисмоний ва ақлий меҳнат ходимларининг ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, халқ зиёлиларининг мустаҳкам иттифоқини воқелигимизнинг реал факти деб билиб, бу ҳақда гапиришга ҳақлимиз. Ишчилар синфи етакчилик ролини ўйнаётган бу иттифоқ мустаҳкам ва бузилмас иттифоқдир!

Жамиятнинг социал бир хиллигини мустаҳкамлаш социалистик демократияни, етук социализмнинг сиёсий системасини янада ривожлантиришнинг ишончли пойдеворидир.

Биз ўзимизнинг ҳақлилигимизга тўла ишонч билан шуни таъкидлаймизки, айни социализм ва фақат социализмгина демократик эркинликларни амалда рўёбга чиқаришни таъминлайди. Чинакам демократизм жамиятимизнинг ҳамма соҳаларига сингиб кетган, бутун халқнинг манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳам шунингдек ҳар бир гражданнинг манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳам самарали равишда таъминлаб турибди. Ленинчи партиямиз эса социалистик демократия принципларининг бош ифодачиси, уни муваффақиятли равишда янада ривожлантиришнинг кафили бўлиб турибди.

Бундан тўрт йил муқаддам биз ҳамма босқичдаги Советларнинг активлигини ошириш йўлида янги конкрет тадбирларни кўриш зарурлиги тўғрисида гапирган эдик. Ўша пайтдан бери Советларнинг ҳуқуқларини ва моддий имкониятларини кўпайтирган қонунлар қабул қилинди. Депутатларнинг статуси тўғрисидаги қонун уларнинг фаолият доирасини анча кенгайтирди. Советлар активроқ ишлайдиган бўлиб қолдилар. Депутатларнинг талабчанлиги кучайди, уларнинг давлат нуқтаи-назари кенгайди. Бу эса жуда муҳимдир, бу партиянинг иши ўз самараларини бераётганлигининг кўрсаткичидир.

Агар демократия инсон ҳар куни меҳнат қилаётган, ўзининг ижодий кучларини сарфлаётган муҳитни ўз ичига олмаса, қуруқ бир нарса бўлиб қолаверади. Шу сабабли бевосита ишлаб чиқаришдаги демократик негизларни мустаҳкамлаш принципиал аҳамиятга эга.

Бу соҳада ҳам биз ғоят изчил йўл тутмоқдамиз. Партия корхоналарнинг иш принципларига ва методларига тааллуқли ҳар қандай қонунимизда, ҳар қандай қарорда меҳнаткашларнинг ишлаб чиқаришни бошқаришда иштирок этишини албатта назарда тутишни талаб қилмоқда. Масалан, яқинда ишлаб чиқариш бирлашмалари тўғрисидаги Низом тасдиқланди. Планларни тайёрлаш ва бажаришда, меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш ишида, бирлашманинг бутун фаолиятини такомиллаштиришда жамоат ташкилотларининг ва меҳнаткашлар коллективларининг ролини ошириш тўғрисидаги фикр бутун ҳужжатда сингдириб юборилган. Шак-шубҳа йўқки, партия ташкилотлари, касаба союзлари, комсомол ўзларига бериб қўйилган катта ҳуқуқлардан ҳар бир коллективнинг ва бутун жамиятнинг манфаатлари йўлида фойдаланишга муваффақ бўладилар.

Меҳнаткашларнинг Советлар ишидаги, ишлаб чиқаришни бошқаришдаги иштироки кенгайиши, касаба союзлари, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари активлигининг ўсиши меҳнаткашларнинг сиёсий маданиятини оширишни, партия, совет ва хўжалик органлари ишидаги ошкораликни кучайтиришни алоҳида актуал масала қилиб қўймоқда. Бу соҳада ҳозиргача бир талай иш қилинди. Бундан буён ҳам биз шу йўлдан бораверамиз.

Кейинги йилларда Олий Совет қабул қилган меҳнат қонунлари асослари, маориф ва соғлиқни сақлаш тўғрисидаги, табиий муҳитни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунлар бизнинг принципиал йўлимизни — шахснинг ҳуқуқларини, меҳнаткаш инсоннинг ҳуқуқларини доимо кенгайтириш ва бойитиш йўлини давом эттиради. Умуман айтиш мумкинки, бизнинг қонунларимиз кейинги йилларда жиддий равишда янгиланди, анча стабил ва янада демократик қонунлар бўлиб қолди.

Биз социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш тўғрисида гапирганимизда ишнинг икки жиҳатини назарда тутамиз. Биринчидан, гражданларнинг ҳуқуқларини жуда қаттиқ ҳимоя қилишни, ўзбошимчаликнинг бирон бир кўринишига, шу жумладан мансабдор шахслар томонидан бўладиган ўзбошимчалик кўринишларига йўл қўймасликни назарда тутамиз. Иккинчидан, биз совет қонунларига, жамоат тартиби қоидаларига барча гражданларнинг жуда қаттиқ риоя этишларини назарда тутамиз. Жиноятчилик, жамият манфаатларига зид хулқ-атворнинг ҳар қандай формалари — социал иллат бўлиб, унга қарши кун сайин кураш олиб бориш, қатъият билан кескин курашиш лозим. Совет кишилари масаланинг бу тарзда қўйилишига қўшилишларига ва уни қўллаб-қувватлашларига аминман.

Хўжалик фаолиятини ҳуқуқ асосида тартибга солиш тўғрисида бир неча оғиз сўз айтиб ўтмоқчиман. Афсуски, узоқ вақтдан бери шу масалаларга дуруст эътибор берилмай келинди ва натижада бу соҳада ҳал этилмаган кўпгина проблемалар тўпланиб қолди. Халқ хўжалигининг ҳар бир тармоғида минглаб турли қонун-қоидалар ва йўл-йўриқлар амал қилмоқда. Уларнинг тагига етиб кўрингчи! Бунинг устига шу йўл-йўриқларнинг кўплари эскириб қолган, уларда асоссиз чеклашлар, икир-чикир тартиб-қоидалар ёзиб қўйилган. Бу нарса ташаббусни бўғади, эндиликда экономика олдига қўйилаётган янги талабларга зид бўлиб тушади.

Янги чақириқ Олий Совети, ҳукумат, министрликлар ва идоралар бу иш билан жиддий шуғулланадилар, деб ўйлайман.

Социалистик демократияни ривожлантириш давлат аппаратини доимо такомиллаштириб боришни тақозо этади. Мансабдор ходимларнинг масъулиятини ҳамма жойда ошириш, лозим бўлган ҳолларда эса ташкилий структурани яхшилаш муҳимдир.

Биз давлат органлари ишида ленинча партиявий услубни бундан буён ҳам қатъият ва изчиллик билан қарор топтира берамиз. КПСС Марказий Комитетининг сўнгги Пленумида шу масала ҳақида жиддий гаплашиб олинди. Ишда партиявий услубни қарор топтиришга ҳаракат қилиш билан бирга бюрократизмнинг ҳар қандай кўринишларига қарши курашни кучайтиришимиз лозимлиги тўғрисида гапирилди.

Энди, ҳозир ошкора қўпол сўз ва сансалорчи ходим бемалол ишлай олмайди. Аммо бюрократнинг жамиятимизда кун кўриши қийинлашган сари, у шароитга шу қадар устомонлик билан мослашиб олиб, янги қиёфага кираверади. Моҳият эса эскилигича қола беради — ишнинг моҳияти формага қурбон қилинаверади, маҳкамачилик ва маҳаллийчилик манфаатларини кўзлаб, давлат, жамият, одамларнинг манфаатлари пастга урилаберади. Айрим ходимлар ҳар бир ишда қарорлар қабул қилишдан, таваккал қилиб оқилона иш тутишдан, шахсий масъулиятдан бўйин товлашга уринмоқдалар. Улар аввал бошданоқ ишни яхшироқ йўлга қўйиш тўғрисида эмас, балки ўзини иш барбод бўлган тақдирда ҳар томондан қоғозлар билан қуршаб олиш тўғрисида ўйлайдилар. Бизнинг аппаратимизда бундай одамлар унчалик кўп эмас, албатта. Лекин улар оз бўлса ҳам, катта зарар етказишлари мумкин.

Гап совет ёки хўжалик органлари тўғрисида, маданият муассасалари, жамоат ташкилотлари тўғрисида борадими, барибир ҳамма бошқарув лавозимларида социализм ишига садоқатли, билимдон ва қобилиятли кишилар, янгиликни сезадиган, одамохун ва дилкаш, коллективни ўзига эргаштира оладиган ва айни вақтда ундан ўргана оладиган яхши ташкилотчилар бўлишидан жамиятимиз ғоят манфаатдордир.

В. И. Ленин социализм шароитида цивилизацияни жамиятлар тарихида биринчи марта аҳоли оммаси кундалик бошқарувда мустақил иштирок этиш даражасига кўтарилади, деган эди. Бизнинг мамлакатимизда бунга эришилди. Практикада, ҳаётда бизнинг давлатимиз юқоридан пастгача омманинг кундалик иштирокида идора қилинмоқда. Бу эса жамиятимиз динамизмининг, социализм сиёсий системаси барқарорлигининг муҳим манбаидир.

Ўртоқлар! Совет халқининг маънавий ҳаёти, унинг маданияти йил сайин тобора мазмунли ва хилма-хил бўлиб бормоқда. Шундай бўлиши қонуний бир ҳолдир. Эндиликда ижтимоий тараққиёт суръатлари коммунизм йўлидаги ҳаракатимиз суръатлари жамиятнинг интеллектуал потенциалига, маданият, фан, маорифнинг ривожига тобора сезиларли равишда боғлиқ бўлиб қолмоқда. Партия XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, биз шу соҳаларнинг ҳаммасида кўпгина натижаларга эришдик.

Маориф муваффақиятлари туфайли ҳозирнинг ўзидаёқ совет халқини дунёдаги энг ўқимишли халқларнинг бири, деб дадил айтиш мумкин. Шу беш йилликнинг охирига бориб ялпи ўрта маълумотга ўтишнинг тугалланиши ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида янги ютуқларга эришиш учун оммавий базани кенгайтиради. Партиянинг олий ўқув юртларини фан ва маданиятнинг актив марказларига айлантириш йўли ҳам худди шу мақсадни кўзлайди.

Коммунистик қурилишнинг ҳамма жабҳаларида совет фани катта ишлар қилмоқда. У ишлаб чиқаришга, турмушга тобора актив кириб бормоқда, ўн миллионлаб кишиларнинг турмуш тарзини ўзгартирмоқда. Бу йил совет олимлари, улар билан бирга бутун мамлакат, бутун халқ ҳам фанимизнинг бош штаби — СССР Фанлар академиясининг 250 йиллигини ифтихор билан нишонламоқдалар. Унга кўп йиллардан бери мамлакатимизнинг атоқли олими М. В. Келдиш раҳбарлик қилиб келмоқда. Совет олимлари улуғ Ватанимизнинг моддий ва маънавий тараққиётига бундан буён ҳам катта ҳисса қўшаберишларига ғоят аминмиз.

Инсоннинг кундалик ҳаётида унинг бахт-саодати тўғрисида илмий изланишлар олиб бориш ва бевосита ғамхўрлик қилиш медицинада, соғлиқни сақлашда бир-бири билан жуда яхши узвий равишда боғланиб кетади, дейиш мумкин. Совет кишилари сиҳат-саломатлиги посбонлигида турган врачлар, олимлар, медицина ходимлари беш миллионлик армиясининг меҳнатини халқ юксак қадрлайди.

Социалистик маданият инсоният яратган ёки яратаётган энг яхши илғор нарсаларнинг ҳаммасини ўзига сингдириб олиб, одамларнинг ички дунёсини бойитмоқда, уларнинг ҳаётини мазмундор, мароқли қилмоқда. Социалистик маданият меҳнатимизнинг, курашимизнинг, мақсадларимиз улуғворлигининг моҳиятини яхши тушуниб олишга ёрдам беради.

Бадиий ижод тўғрисида гапирганда шуни айтиб ўтиш керакки, кейинги йилларда совет адабиётининг кўпгина асарларида, кино ва театрида совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ўчмас шижоати чуқур, ҳаққоний, тўлқинлантирадиган тарзда кўрсатиб берилди. Партия бундай асарларни юксак даражада қадрлайди. Жаҳон цивилизациясини қутқариб қолган халқнинг қаҳрамонлиги совет кишиларининг янгидан-янги авлодлари учун ҳар доим ватанпарварлик намунаси, мардлик ва олижаноблик намунаси бўлиб қолади.

Совет томошабинлари, китобхонлари, тингловчилари тобора кўпроқ талабчан бўлиб қолмоқдалар. Мамлакат ёзувчиларидан ва совет санъатининг барча ходимларидан замондошларимиз тўғрисида юксак даражада янги бадиий мазмун жиҳатидан забардаст асарлар кутмоқда.

Социалистик маданият ва фаннинг ривожланиши учун энг қулай шароитни таъминлаб беришни партия ўзининг вазифаси деб билади. Ижодкор зиёлиларнинг халқ турмуши билан, ишчилар синфи ва қишлоқ меҳнатчилари билан алоқаси бундан буён ҳам мустаҳкамланаверишини истаймиз. Коммунизм қураётган халққа жуда зарур бўлган маънавий бойликлар демократик, талабчанлик, ўртоқлик вазиятида кўпаяверишини истаймиз.

Аминманки, совет маданияти, совет фани арбоблари ҳар доим ўз тарихий вазифаларининг юксак поғонасида турадилар!

Партиямиз ички сиёсатининг, ижтимоий ривожланишимизнинг мен айтиб ўтишим зарур, деб ҳисоблаган баъзи вазифалари мана шулардан иборат, ўртоқлар. Бундай хулоса чиқаришимиз мумкин, деб ўйлайман: партия бундан олдинги сайловларда белгилаб олган платформа муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда. Мана шунинг ўзи ҳам Ленин партиясининг сўзи иши билан ҳамиша бир эканлигини кўрсатувчи яна бир яққол далилдир. Совет халқи буни яхши билади. У ўзининг партиясига ишонади ва ўзининг кундалик ишлари билан унинг сиёсатини қувватлайверади. Ҳамма муваффақиятларимизнинг асоси мана шунда. Биздаги оптимизмнинг, коммунизм ғалабасига бўлган қатъий ишончимизнинг асоси мана шунда.

Кейинги йилларда партия ташқи сиёсат фронтида ғоят қизғин ва тинимсиз иш олиб борди.

Жаҳондаги вазият, совет халқининг туб манфаатлари тўғрисида, ер юзида тинчликни сақлаб қолиш тўғрисида ғамхўрлик қилиш бизнинг куч ва ғайратимизни кескин халқаро проблемаларни ҳал этишга тўплашга мажбур этди.

Нисбатан яқин ўтмишда халқаро майдонда нималар билан тўқнашишга тўғри келганлигимизни эслаб кўринг. Вьетнамда шиддатли жанглар олиб борилмоқда эди. Яқин Шарқдаги вазият хатарли портлаш хавфини туғдирмоқда эди. «Совуқ уруш» халқларнинг онгини ва ҳаётини эзиб ётарди. Қўшма Штатлар, Германия Федератив Республикаси ва капиталистик дунёнинг бошқа кўпгина йирик давлатлари билан муносабатлар кескин бўлиб қолмоқда эди.

Партиямиз бундай аҳволни ҳеч қачон муқаррар деб ва айниқса нормал бир ҳол деб ҳисоблаган эмас. Жаҳондаги кучларнинг умумий нисбатига баҳо берар эканмиз, бундан бир неча йилгина муқаддам, биз халқаро вазиятда турли бурилиш ясашга эришишнинг реал имконияти бор, деган хулосага келдик. Чигилиб қолган проблемаларни конструктив равишда муҳокама этиш ва ҳал қилишнинг кенг майдонига чиқиб олиш керак эди. КПСС XXIV съезди эълон қилган Тинчлик программасида бу ниятлар, бу сиёсатимиз ўзининг умумлашган ифодасини топди.

Бу программада ўзининг мамлакат тақдири тўғрисидаги, мамлакатнинг ҳозирги аҳволи ва келажаги тўғрисидаги ўй ва фикрлари ифодаланганлигини кўрмаган биронта ҳам совет кишиси йўқ. Ҳеч бир совет кишиси йўқки, у урушдан нафратланмаган бўлсин. Барча режаларимиз, барча планларимиз тинчликни сақлаб қолиш билан боғланган.

Уруш йўллари бўйлаб бориш кулфатига дуч келмаган, уруш вақтининг машаққатлари ва бахтсизликларини бошидан кечирмаган совет кишиларининг биринчи бўғини ҳозир гуллаб-яшнаб турган, айни етилган пайти келди. Агар оддийгина қилиб айтадиган бўлсак, болаларимиз ва набираларимиз уруш нималигини ҳеч қачон бошларидан кечирмасинлар, деб жуда ҳам айтгим келади, ўртоқлар. Мана шундай бўлсин деб, партия Тинчлик программасини тайёрлаб қўйди ва халқаро муносабатларнинг бутун системасини қатъиян соғломлаштириш учун қизғин кураш бошлади.

Бу йўлдаги ҳаракатларимизнинг якунлари ҳаммага маълум. Энг муҳими шуки, тинчлик ва халқлар хавфсизлиги асосларини жиддий равишда мустаҳкамлашга, ядро урушн хавфини камайтиришга муваффақ бўлинди. Совет кишилари, бутун дунё халқлари бунга ҳақиқатан тарихий аҳамиятга эга бўлган муваффақият, деб баҳо бермоқдалар.

Жаҳондаги вазиятда рўй берган қулай силжишлар, аввало, социализм дунёси, унинг муваффақиятлари, унинг қудрати, унинг намунаси воқеаларнинг боришига ўтказаётган таъсирининг натижасидир. Бу силжишлар социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги муайян мақсадни кўзлаб ва ўзаро келишиб ўтказиб келаётган сиёсатнинг натижасидир. Ишонч билан айтиш мумкинки, социалистик давлатларнинг ташқи сиёсат соҳасидаги куч ва ғайратларини координациялаш илгари ҳеч қачон кейинги йилларда бўлганидек, чуқур ва самарали бўлмаган эди. Социалистик давлатлар ташқи сиёсат майдонида ҳар доим бир-бирлари билан боғланиб ва тўла равишда ҳамжиҳат бўлиб иш олиб бордилар. Ҳамма соҳаларда, шу жумладан халқаро муносабатлар соҳасида ҳам қардош давлатлар билан ҳамкорликни ривожлантиришга партиямиз Марказий Комитети жуда катта эътибор бериб келди ва бундан буён ҳам шундай эътибор бераверади.

Америка империализмининг Вьетнамдаги агрессив уруши тўхтатилганлиги тинчлик ва социализм кучларининг қунт билан олиб борган курашидаги энг катта муваффақиятларидан бири бўлди. Вьетнам халқининг қаҳрамонона кураши катта принципиал аҳамиятга эга бўлган ғалаба билан якунланди. Эндиликда муҳим нарса шуки, Шарқи-Жанубий Осиёдаги аҳволни сиёсий бартараф қилиш ишини охиригача етказиш керак.

Яқин Шарқдаги империалистик агрессияга қарши кураш ва уруш ўчоғини тугатиш учун қулайроқ шарт-шароит кўп жиҳатдан Совет Иттифоқининг, социалистик мамлакатларнинг сиёсати туфайли, халқаро муносабатлардаги иқлим ўзгарганлиги туфайли вужудга келди. Синай ярим ороли районларида ва Жўлан тепаликларида қўшинларни бир-биридан йироқлаштириш тўғрисида битимга эришишга муваффақ бўлинди. Шу билан бирга шуни айтиш кераки, ҳозир биринчи қадамларгина қўйилди. Аҳволни бартараф қилишнинг асосий масалалари ҳали Женева конференциясида кўриб чиқилиши керак. Бу—жуда мураккаб вазифа. Бу вазифа конференцияда қатнашаётган давлатларнинг бирлашиб куч ва ғайрат сарфлашлари натижасидагина ҳал этилиши мумкин.

Совет Иттифоқи бу ишга ўз ҳиссасини қўшмоқда ва қўшаверади. Яқин Шарқдаги тангликни узил-кесил бартараф қилиш масаласида бизнинг позициямиз яхши маълум. Бу тангликни бартараф қилиш соҳасида олдинга силжиш Яқин Шарқдаги барча мамлакатлар билан муносабатларимизни ривожлантириш учун шарт-шароит яратиб беради. Яқин Шарқ ерларида ҳақиқатан мустаҳкам ва одилона тинчлик, ниҳоят, тантана қилиши лозим!

Шундай қилиб, Тинчлик программасининг урушнинг энг хатарли ўчоқларини тугатиш тўғрисидаги жуда муҳим моддаси муваффақиятли бажарилмоқда, деб айтиш учун ҳамма асослар бор. Ташқи сиёсатимизнинг бошқа соҳаларида ҳам эришишга муваффақ бўлган натижаларимиз оз эмас.

Модомики, кескинликни юмшатиш тенденцияси ҳозирги вақтда вазиятнинг ривожланишида устунлик қилаётган белги бўлиб қолган экан, бу ҳол Европада айниқса сезилиб турибди. Эндиликда Европа тўғрисида бу қитъа тинч-тотув яшаш, самарали хавфсизлик ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлик принципларига асосланган давлатлараро муносабатлар системасининг муҳим қисми бўлиб қолиши мумкин, деб ҳаққоний гапни айтмоқдалар.

Франциянинг, сўнгра эса Германия Федератив Республикасининг сиёсатида реалистик тенденциялар ўсиб борганлиги Европа иқлимини ўзгартиришда каттагина роль ўйнади. Бунда де Голль, Помпиду, Брандт сингари сиёсий раҳбарларнинг ва улар таянган кучларнинг хизмати борлиги шак-шубҳасиз. Улар «совуқ уруш» йўлини кўзлаётган халқаро муносабатлар системаси хатарли боши берк кўчага кириб қолганлигини, бундай система ўз мамлакатларининг миллий манфаатларига бутунлай зид эканлигини тушуна олдилар. Улар Ғарб-Шарқ ўртасида конструктив алоқаларни йўлга қўйишга интилганликлари шу раҳбарлар бош бўлиб турган давлатларнинг Европа ва жаҳон сиёсатидаги обрўйини оширди.

Ҳозир Франция ва Германия Федератив Республикасига янги раҳбарлар келди. Президент Жискар д-Эстэн ва канцлер Шмидт ўзларининг биринчи нутқларидаёқ ўз ўтмишдошлари бошлаб берган ишни сақлаб қолиш ва давом эттириш ниятида эканликларини уқтириб ўтдилар. Франция ва Ғарбий Германиянинг бундай сиёсатини Совет Иттифоқи ҳам тушиниб, шунга яраша иш олиб боради.

Ҳарбий-сиёсий гуруҳларга аъзо бўлган ва аъзо бўлмаган катта ва кичик ўнлаб давлатлар эндиликда тинч-тотув яшаш орбитасига тортилдилар. Италия билан муносабатларимизни жиддий равишда кенгайтириш учун имкониятлар вужудга келди. Финляндия, Скандинавия мамлакатлари, Австрия ва бошқа давлатлар билан яхши ҳамкорлик қилмоқдамиз. Буюк Британия билан муносабатларимизда ҳам муайян силжишлар рўй бера бошлади.

Европани барқарор тинчлик ва самарали ҳамкорлик зонасига айлантириш жараёни бошланди, буни ҳар томонлама қувватлаш ва давом эттириш керак. Бунинг учун, аввало Умумевропа кенгашини муваффақиятли тугаллаш зарур.

Хельсинкида ва Женевада анчагина иш қилиб қўйилди. Бир қанча муҳим ва мураккаб масалаларни ҳал этиш йўлини топишга муваффақ бўлинди. Лекин яширмасдан шуни очиқ айтиш кераккки, баъзи давлатларнинг делегациялари гоҳ бир хил, гоҳ иккинчи хил таклифлар киритиб, шу жумладан қабул қилинмаслиги очиқ кўриниб турган ёки ишга умуман алоқаси бўлмаган таклифлар киритиб вазиятни мураккаблаштиришга уринмоқдалар.

(Давоми учинчи бетда).

ҲАММА НАРСА ХАЛҚ БАХТ-САОДАТИ УЧУН, СОВЕТ КИШИСИ УЧУН

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

Ишни чўзиш ва пайсалга солиш тактикасини ўтказаётганлар ўзларига шундай бир савол беришлари керак: хўш, кенгашни муваффақиятли тугаллашнинг ўрнини босадиган бошқа қандай таклиф киритиш мумкин? «Совуқ уруш» йиллари давомида Европа халқларини чарчатиб қўйган эски ҳолатга, давлатларнинг муносабатларидаги кескинликка қайтиш керакми? Иш мана шу томонга буриладиган бўлса, ўз зиммаларига қандай масъулият тушишини мана шу арбоблар тушунаётирлармн? Бу нарса осойишта яшашни истаётган ва шу сабабли кенгашдан Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамловчи салмоқли қарорлар кутаётган халқларнинг туб манфаатларига зид бўлиб тушар эдику.

Биз аминмизки, хоҳиш бўлган тақдирда ишга ҳақиқатан алоқадор бўлган, ҳозирча бир ёқли бўлмай турган масалаларнинг ҳаммасини қониқарли, фойдали тарзда ҳал этиш йўлини топиш мумкин. Бунинг учун фақат битта нарса керак: реал ҳолатни сезиб ва билиб, Европанинг тинч келажаги тўғрисида ғамхўрлик қилиш керак. Биз яна шунга ҳам аминмизки, кенгаш шуғулланаётган проблемаларнинг муҳимлиги ва катталиги унинг якунловчи босқичида энг юксак даражадаги арбобларнинг қатнашувини талаб қилади.

Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатларда жиддий бурилиш рўй берганлиги кейинги йиллардаги энг муҳим ташқи сиёсий воқеаларнинг бири бўлиб қолди. XXIV съезд қарорларига амал қи- [illegible] тўғрисидаги ва ядровий урушнинг олдини олиш тўғрисидаги, стратегик қуролларни чеклашдаги биринчи қадамлар тўғрисидаги ҳужжатларни имзоладилар. Кўпгина соҳаларда ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш тўғрисида ҳам битимлар тузилди. Бу ҳужжатлар ва битимлар фақат дипломатик йўл билан эмас, шу билан бирга бошқа кўпгина йўллар билан — ҳар иккала мамлакатнинг савдо-саноат доиралари, олимлари, маданият арбоблари, жамоатчилик вакиллари ўртасида ҳамкорлик ва алоқаларни кенг ривожлантириш учун яхши негиз яратиб берди. Америка конгрессининг кўпгина мўътабар аъзолари Совет Иттифоқига келиб кетдилар. Бизнинг парламент делегациямиз ҳам яқинда АҚШга бориб келди. Мана шуларнинг ҳаммаси ҳозирги кун проблемаларини ҳал этиш учун ҳам, Совет — Америка муносабатларининг келажаги учун ҳам катта аҳамиятга эга.

Узларингизга маълумки, яқинда Америка Қўшма Штатларининг президенти Ричард Никсон яна Москвага келади. Совет — Америка раҳбарлари учинчи марта учрашадилар. Бу учрашувни фақат бизнинг иккала мамлакатимиздагина эмас, шу билан бирга бутун дунёда ҳам қизиқиб кутмоқдаларки, бунинг сабаби маълум. Москвадаги учрашувлар қандай якунланиши мумкинлиги ҳақида чет эл матбуотида пессимистик баҳоларни учратиш мумкин. Биз бошқача фикрдамиз. Совет—Америка муносабатлари яхшиланиши мумкин ва яхшиланавериши [illegible] стратегик қуролнинг янгидан-янги системаларини яратишнинг олдини олишга имкон берадиган ўзаро битимга келсинлар, деб талаб қилмоқдамиз. Ҳозирнинг ўзидаёқ биз ядро қуролининг ер ости синовларини чеклаб қўйиш, ҳаттоки бу синовларни келишиб олинган муддатларда батамом тўхтатиш тўғрисида Қўшма Штатлар билан битимга келишга тайёрмиз.

Хуллас, агар Қўшма Штатлар ҳукумати битимларимизда ёзиб қўйилганидек, баббаравар хавфсизлик принципларига ва бир томонлама устунлик олишга уринишдан воз кечиш принципларига амал қилса, стратегик қуролларни чеклаш ва қисқартириш сингари муҳим ишга Совет Иттифоқи АҚШ билан ҳар доим ҳалол ва актив ҳамкорлик қилаверади.

Биз Совет—Америка муносабатлари чинакам стабил муносабатлар бўлсин, кундалик ўзгаришлар таъсирига берилмасин, деган ниятдамиз. Бу муносабатларнинг янада давом эттирилишидан ҳар иккала мамлакатимиз ҳам, бутун дунё ҳам фойдалансин, деган фикрдамиз.

Совет Иттифоқининг Япония билан муносабатларида яхши ўзгаришлар рўй бермоқда. Бултур октябрь ойида бош министр Танака билан бўлган учрашувда ҳар иккала томон бу муносабатларни чуқур яхшиланиш ўзанига солиб юбориш кераклигини айтдилар ва иқтисодий ҳамкорликни анча кенгайтириш зарур деган муштарак фикрга келдилар. Ҳар иккала томон учун манфаатли катта-катта битимлар тузилди. Бундан буён ҳам [illegible] далар. Сизларни ишонтириб шуни айтишим мумкинки, ўртоқлар, бизнинг мудофаамиз мустаҳкам. Бундан кейин ҳам тегишинча юксак даражада бўлади.

Шу билан бирга биз қуролсизланиш соҳасида реал силжишларни қўлга киритиш учун ҳормай-толмай курашмоқдамиз. Қуролланиш пойгасининг тарафдорлари, қурол-яроғларни чеклаб қўйиш, айниқса қисқартириш оқибати яхши бўлмайди, деб важ қиладилар. Ҳақиқатда эса, қуролларни тўхтовсиз кўпайтиравериш беқиёс катта хатарли оқибатга олиб келади. Шуни назарда тутиб, биз ҳамма давлатларни, ҳамма ҳукуматларни қуролланиш пойгасига чек қўйишга, ёппасига ва батамом қуролсизланишдан иборат буюк мақсад сари йўл олишга қайта-қайта даъват қилмоқдамиз.

Ўз миқёси жиҳатдан ғоят катта бўлган бу вазифани ҳал этишнинг мураккаблигини тушуниб биз қурол-яроғларни чеклаш ва қисқартириш йўлида қисмий чоралар кўриш йўлидан боришга ҳам тайёрмиз. Жумладан, бизнинг Марказий Европада қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисидаги музокараларда тутаётган позициямиз мана шу билан белгиланмоқда. Музокарадошларнинг ҳаммаси, албатта, эзгу ният билан иш қиладиган бўлса, яқин фурсатда бу соҳада биринчи конкрет натижаларга эришиш имконияти бор деб ҳисоблаймиз.

Хўжалик алоқаларини ва илмий-техникавий алоқаларни ҳар томонлама ривожлантириш халқаро майдондаги ижобий сиёсий ўзгаришларни мустаҳкамлаб қолишнинг ва мустаҳкам тинчликнинг моддий негизини вужудга келтиришнинг муҳим омилидир. Бундай алоқаларни ривожлантириш барча давлатларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади, халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади. Бироқ, Ғарбда шундай доиралар борки, улар бундай алоқалар эвазига Совет Иттифоқини сиёсат ва идеология соҳасида ён беришга мажбур қиламиз, деб ўйлаб юрибдилар. Бу—беҳуда уринишдир.

Биз шунинг тарафдоримизки, ҳар бир давлат суверенитетнинг ҳар қандай бузилишига ва ички ишларга аралашишга йўл қўймайдиган тенг ҳуқуқли ва ўзи учун манфаатли шахслар билан халқаро меҳнат тақсимотида қатнаша оладиган бўлсин. Бу нарса аҳамияти тўхтовсиз ошиб бораётган жаҳон хўжалик алоқаларининг умумий ривож топишига ёрдам беради.

Халқаро муносабатлардаги ижобий силжишларни мустаҳкамлаш учун олиб борилаётган курашда яна бир омил жуда катта аҳамиятга эга бўлиб қолди, у ҳам бўлса, кенг жамоатчиликнинг активлашиб бораётганлигидир. Кескинликни юмшатиш сиёсати ҳозирги вақтда ҳақиқатан оммавий негизга эга бўлиб қолмоқда. Бошқа мамлакатларнинг жамоатчилиги билан алоқаларни йўлга қўйиш парламент йўли билан, касаба союзлар йўли билан ва бошқа йўллар билан алоқаларни ривожлантириш, тинчлик йўлида курашаётганлар фронтини ҳар томонлама кенгайтириш тўғрисида бундан буён ҳам ҳар доим жон куйдираверамиз.

Реализмнинг тантана қилиши учун, халқаро муносабатларда ақл-идрокнинг тантана қилиши учун кураш асло осон бўлмайди. Мустаҳкам тинчлик йўлидаги ҳар бир марра қизғин жангда, империализмнинг энг реакцион доиралари ва уларнинг шериклари билан кескин тўқнашувларда қўлга киритилади. Агрессив кучларнинг вакиллари билан реализм тарафдорлари ўртасида кураш буржуа мамлакатларнинг деярли ҳаммасида авж олмоқда. Лекин бу кураш қанчалик кескин тус олмасин, битта нарсага ишончимиз комил: Келажак «совуқ уруш» тарафдорлариники бўлмайди, халқларни уруш гирдобига туртиб юбормоқчи бўлганларники бўлмайди.

Хитой Халқ Республикасининг раҳбарлари халқаро майдондаги умумий ижобий силжишларга зид ҳаракат қилмоқдалар. Улар мамлакат ичида милитаристик, шовинистик васвасани авж олдириб, ўз ташқи сиёсатларини Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга қарши кураш вазифаларига, кескинликнинг юмшатилишини бузиш мақсадида қилинаётган уринишларга бўйсундирадилар. Кейинги вақтларда иш шу даражага бориб етдики, Хитой Халқ Республикасининг раҳбарлари энг ашаддий реакция вакиллари билан— Чили хунтаси билан, Англия, Германия Федератив Республикаси, АҚШ ва бошқа мамлакатлардаги империалистик буржуазия ўнг қанотининг раҳбарлари билан ошкора блок туза бошладилар. Бу ишлар Пекин сиёсатининг ҳақиқий башарасини ҳар қандай сўздан кўра яхшироқ фош қилмоқда.

Хитой билан муносабатларимизга келганда, табиийдирки, биз бундан буён ҳам антисовет туҳматларга зарба бераверамиз, давлатимиз манфаатларини, хавфсизлигимизни қаттиқ туриб ҳимоя қилаверамиз. Шу билан бирга биз Хитой билан муносабатларимизни нормаллаштириш, буюк хитой халқи билан дўстликни пролетар интернационализмининг мустаҳкам негизида қайта тиклаш тарафдори бўлиб қолаверамиз. Хуллас, бу муҳим масалада ҳам XXIV съезд йўлини изчиллик билан ўтказаверамиз.

Ўртоқлар! КПССнинг ташқи сиёсати совет халқининг бахт-саодати тўғрисида чуқур ғамхўрлик руҳи билан суғорилган. Шу билан бирга бу сиёсат барча революцион кучларнинг манфаатларига, барча халқларнинг кўнгилларидаги истак ва орзуларига тўла равишда мос бўлиб тушмоқда. Бу—синфий, социалистик, чинакам интернационалистик йўлдир.

Ҳозирги вақтда инсоният ўз тарихининг гуркираган даврини бошидан кечирмоқда. Социал тараққиёт учун, йирик капитал ҳукмронлигига қарши, реакция кучларига қарши курашаётган ижтимоий кучлар, синфлар ва партиялар тобора қатъият билан ва муайян мақсадни кўзлаб ҳаракат қилмоқдалар.

Бу курашнинг йўллари мураккаб. Ҳукуматларнинг ва режимларнинг алмашиниши турли шаклларда ва меҳнаткаш халқ учун турли натижалар билан содир бўлмоқда. Тарихда ҳамиша шундай бўлиб келган. Биз Чилининг мисолини кўриб турибмиз. У ерда реакция ва фашизм вақтинча устунлик олишга муваффақ бўлди. Лекин биз Португалия мисолини ҳам кўриб турибмиз. У ерда фашистлар ярим аср ҳукмрон бўлиб турганларидан кейин кенг халқ табақаларининг манфаатларини ифодаловчи демократик кучлар ҳокимиятни қўлга олмоқдалар. Ижтимоий ривожланишнинг бош ролини Чилидаги воқеалар эмас, балки Португалиядаги воқеалар белгиламоқда. Демократия ва тараққиёт кучларининг оқибат-пировардида ғалаба қилиши муқаррар.

Мана шу минбардан туриб 15 миллионли Совет Иттифоқи Коммунистик партияси номидан, бутун халқимиз номидан инсониятнинг порлоқ келажаги учун фидокорона курашаётганларнинг ҳаммасига коммунистларнинг чуқур ҳурматини изҳор этишга ижозат бергайсиз, ўртоқлар. Қувватлаш ва қардошликнинг биринчи сўзларини реакция зиндонларида азоб тортиб ётган азиз ўртоқларимиз Луис Корвалан ва Родней Аресмендега йўллаймиз. Сизлар билан биргамиз, дўстлар, сизлар ҳар доим бизнинг ёдимиздасиз, Сизларни озодликка чиқариш учун ҳамма чораларни кўрамиз.

Коммунистик ҳаракат олдида турган муштарак вазифаларни ҳал этишда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўз зиммасидаги юксак масъулиятни билиб ва англаб қатнашмоқда. Бизнинг партиямиз социализм ва тинчлик учун, миллий ва социал озодлик учун бутун дунёда олиб борилаётган курашда энг нуфузли сиёсий куч бўлиб турган улуғ ҳаракатнинг обрўйини кўтаришга ва жипслигини оширишга кўмаклашишни ўзининг муқаддас бурчи деб ҳисоблайди.

Совет кишиларининг тинч меҳнатини сақлаб туриш, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлайвериш сайловчиларнинг бош наказидир. Партия ана шу катта ва мураккаб вазифани ҳар доим диққат марказида сақлаб туради, уни ҳал этиш устида зўр бериб ишлайди. Тинчлик платформаси — КПССнинг сайловолди платформасидир. Шунинг учун ҳам мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари уни шу қадар қизғин қўллаб-қувватламоқдалар.

Азиз ўртоқлар! Москваликлар олдида сўзлаётган бу нутқимда сизлар билан бизнинг севимли шаҳримиз, қаҳрамон шаҳар тўғрисида, Москва тўғрисида алоҳида гапириб ўтмоқчиман.

Жамият ҳаётидаги энг катта ўзгаришлар тўғрисида одамлар ўз атрофларида нималар бўлаётганлигига қараб фикр юритишга одатланганлар. Улар аввало ўзлари яшаб турган шаҳарларда, кўчада, ўзлари бориб турадиган ишчилар ошхонасида, поликлиникада, магзинларда, ўзларининг болалари ўқиб турган мактабда кўриб турган янгиликларга баҳо берадилар. Бу табиий бир ҳол, пойтахт аҳолиси ҳам бу жиҳатдан мустасно эмас. Бироқ Москванинг фарқи ҳам бор. Бу фарқ шундан иборатки, Москва ҳамма учун пойтахтдир. У ҳамманинг кўз олдида. Бу ерда рўй бераётган қувончли ўзгаришлар ҳам бутун халқимизни қизиқтиради ва қувонтиради. Бундан аввалги сайловдан ўтган тўрт йил Москва ҳаётида алоҳида аҳамиятли йиллар бўлди. Пойтахтни намунали коммунистик шаҳарга айлантириш тўғрисида XXIV съезд қўйган вазифани ҳал этишга москваликлар амалда киришдилар, айтиш мумкинки, ғоят яхши кайфият билан киришдилар. Шаҳарни ривожлантиришнинг бош плани тасдиқланди ва бажарила бошлади. Меҳнат ва дам олиш шароитини яхшилаш учун лозим бўлган, одамларнинг турмушини чиройли қилиш мумкин бўлган нарсаларнинг ҳаммаси шу бош планда белгилаб берилди. Аслини олганда бу план шаҳарнинг уч мингинчи йил бўсағасидаги қиёфаси қандай бўлишини белгилаб беради.

Миллион-миллион кишилар ўзларининг маиший шароитини яхшилаб олган ҳозирги пайтда қурилишнинг сифатига, квартираларнинг тузилиши ўнғай бўлишига, проспектларнинг, кварталларнинг, жамоат биноларининг ташқи кўринишига кўпроқ эътибор бериш имконияти туғилмоқда. Бизнинг меъморларимиз иморатларнинг бир қолипда бўлишига, архитектуравий ечимларнинг кўримсизлигига чек қўйишлари мумкин ва лозим.

Ниҳоят шаҳарнинг ички қиёфаси, агар таъбир жоиз бўлса, унинг руҳи қандай бўлиши ҳам биз учун аҳамияти кам масала эмас. Шаҳар қурилиши вазифаларини ҳал этишдагина эмас, балки шу билан бирга инсоний муносабатлар соҳасида ҳам москваликлар тақлид қилгудек юксак даражада ўрнак бўлишлари лозим. Намунали коммунистик шаҳар шундай шаҳарки, бунда маданиятли, юксак даражада онгли одамлар истиқомат қилади, у жамоат тартиби намунали бўлган шаҳардир. У одамлар бир-бирига хайрихоҳ, бир-бирини ҳурматлайдиган ва бир-бирига оқибатли бўлган вазият ҳукмронлик қилувчи шаҳардир.

Москва ҳар доим буюк меҳнаткаш шаҳар бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. Москваликлар, шу жумладан, Бауман ва Сокольники районларининг меҳнаткашлари илгаригидек умумхалқ мусобақасининг биринчи сафларида бормоқдалар. Шу муносабат билан мен Москва партия ташкилотининг, шаҳар ва район партия комитетларининг, меҳнаткашлар депутатлари Москва Совети ва район советларининг жуда катта иш қилаётганлигини уқтириб ўтишни истардим. Улар планларнинг бажарилишига эришибгина қолмай, шу билан бирга пойтахт меҳнаткашларининг кўпгина ажойиб ташаббусларини, кейинчалик бутун мамлакатга кенг ёйилган ташаббусларини пайқаб олиб ва ўз вақтида қўллаб-қувватлай олдилар.

Беш йилликнинг уч йили мобайнида Москвада пландан ташқари бир миллиард 155 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ҳаммангизни, барча москваликларни пландан ташқари «пойтахт миллиарди» билан чин кўнгилдан кутлашга ва фидокорона меҳнатингизда сизларга янги, тағин ҳам катта муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Ўртоқлар! СССР Олий Совети депутатлигига кўрсатилган бошқа номзодлар каби мен ҳам коммунистлар билан партиясизлар блокининг вакилиман. Бу блок сиёсий ҳаётимизнинг муваққат омили эмас, балки доимий омилидир. Агар бунинг мағзини чақиб қарасак, оқибат натижада бу блокда биз учун муқаддас бўлган принцип, яъни халқнинг иши, ташвиши ва истаклари — партиянинг иши, ташвиши ва истакларидир, деган принцип мужассамлашганлигини кўрамиз.

Нутқимни тамомлар эканман, мени яна СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатган 2-автотрактор электр аппарати заводи, Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Большевичка» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси, Октябрь Революцияси орденли ва биринчи даражали Ватан Уруши орденли ҳисоблаш-аналитик машиналар заводи, Москва темир йўли мотор вагон депоси ишчиларига, инженер-техник ходимларига ва хизматчиларига, шунингдек Ленин орденли ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли Бауман номли олий техника билим юрти профессорлари, ўқитувчилари, студентлари, аспирантларига яна бир марта миннатдорчилик изҳор қилишни истайман.

Ишончли вакил ўртоқ Анатолий Николаевич Афанасьевга, шунингдек ушбу учрашувда менинг номзодимни қувватлаб чиққан Валентин Николаевич Макеевга, Георгий Александрович Николаевга, Вера Степановна Гридневага, Николай Николаевич Селезневга ва Тамара Павловна Зайцевага самимий миннатдорчилик изҳор қилишга руҳсат бергайсиз.

Округимизнинг сайлов участкаларида ишлаётган агитаторлар ва ишончли вакиллардан бўлажак сайловни тайёрлашда актив қатнашганликлари учун самимий ташаккуримни қабул қилишларини сўрайман.

Менинг комзодимни қўллаб-қувватлаганликларини партия сиёсати қўллаб-қувватланаётганлигини н г, унинг йўли маъқулланаётганлигининг ифодаси, деб биламан. Коммунизм ишининг янги ғалабалари учун ҳамма нарсани қилиш коммунист сифатида мен учун бош мақсаддир, олий бурчдир, бутун ҳаётимнинг маъносидир.

Юксак ишонч учун сизларга катта раҳмат ўртоқлар!

(Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи зўр эътибор бериб тингланди. Йиғилиш қатнашчилари нутқнинг якунловчи сўзларини гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар. Ҳамма ўрнидан туради. Залда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, унинг ленинчи Марказий Комитети шарафига, коммунизм қураётган совет халқи шарафига табрик хитоблари янграйди).

* * *

Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқини мамлакатимизда ва жаҳондаги бошқа кўпгина давлатларда миллион-миллион кишилар ғоят қизиқиб ва зўр эътибор билан тингладилар. Нутқ Бутуниттифоқ радиоси, Марказий телевидение ва «Интервидение», «Орбита» ҳамда «Восток» системалари орқали эшиттирилди ва кўрсатилди.

Сайловчиларнинг ўртоқ Л. И. Брежнев билан учрашуви партия билан халқнинг мустаҳкам бирлигини, пойтахт меҳнаткашлари партиямизнинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганлигини, москваликлар тўққизинчи беш йиллик планини, КПСС XXIV съезди қарорларини бажаришга интилаётганликларини кўрсатувчи ёрқин намойишга айланди.

(ТАСС).

ҲУЖЖАТЛАР ТЎПЛАМИ

Сиёсий адабиёт нашриётида «В. И. Ленин КПСС партия бирлиги тўғрисида» деган ҳужжатлар тўплами босмадан чиқди.

Китобга Владимир Ильич асарлари, шунингдек, унинг айрим асарларидан парчалар, партиянинг партия сафлари бирлигини мустаҳкамлаш масалаларига бағишланган барча муҳим ҳужжатлари киритилган.

Тўпламдаги материалларда партия ичидаги ҳар қандай оппортунистик ва душман бўлган оқимларга қарши, ишчилар ҳаракатининг бирлиги учун партия, унинг бунёдкори, доҳийси В. И. Ленин олиб борган катта фаолият кўрсатилган.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ ГРАММОФОН ПЛАСТИНКАСИГА ЁЗИЛДИ

«Мелодия» фирмаси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг 1974 йил 23 апрелда Москвада Кремлдаги Съездлар саройида Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар союзининг XVII съездида сўзлаган нутқи ёзилган пластинкалар комплектини чиқарди.

Нутқни Бутуниттифоқ граммофон пластинкаси ёзув студияси узоқ айланадиган икки пластинкага ёзган.

САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Калинин сайлов округидан рўйхатга олинган СССР Олий Совети депутатлигига номзод КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев шу округга кирувчи Новгород ва Псков областлари сайловчилари билан учрашди.

(ТАСС).

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

СОВЕТ ИТТИФОҚИ УЧУН

ХЕЛЬСИНКИ, 13 июнь. (ТАСС). Хельсинкидаги «Вяртсиля» кемасозлик фирмасига қарашли корхонада «Судоимпорт» Бутуниттифоқ бирлашмасининг буюртмасига биноан қурилган «Ермак» музёрар кемасини фойдаланишга топширишга бағишланган тантанали маросим бўлди. Бу СССР денгиз флоти министрлиги учун буюртирилган ва Арктика шароитларида ишлашга мўлжалланган учта музёрар кеманинг биринчисидир.

Кемани фойдаланишга топшириш тантанали маросимида Финляндия савдо ва саноат министри Я. М. Янссон, «Вяртсиля» фирмасининг раҳбарлари, кемасозлик корхонасининг ишчилари қатнашдилар. Маросимда Совет томонидан СССР денгиз флоти министри Т. Б. Гуженко, СССРнинг Финляндиядаги элчихонаси ва савдо ваколотхонасининг ходимлари ҳозир бўлишди.

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

КОБУЛ, 13 июнь. (ТАСС). Бу ерда «Союзгазэкспорт» Бутуниттифоқ бирлашмаси билан Афғонистон саноат ва кончилик министрлиги ўртасида 1974 йил мобайнида Совет Иттифоқига 2,8 миллиард куб метр табиий газ етказиб бериш ҳақида битим имзоланди.

Битимга мувофиқ Совет Иттифоқига етказиб бериладиган газ Шибаргандан газ қувурлари орқали юборилади. Газ қувурининг 660 метр узунликдаги Амударё устидаги осма участкаси Совет Иттифоқи ёрдамида қурилган.

ЮКСАК ДОИРАДА УМУМАФРИКА УЧРАШУВИ

МОГАДИШО, 13 июнь. ТАСС мухбирлари Д. Степанченко билан А. Балебанов хабар қиладилар.

Африка Бирлиги Ташкилоти (АБТ) давлат ва ҳукумат бошлиқлари ассамблеясининг сессияси халқ саройида тантанали вазиятда очилди. Умумафрика олий анжуманида қатнашиш учун Африкадаги кўпчилик раҳбарлар, миллий-озодлик ҳаракатининг бошлиқлари, Умумафрика ва халқаро ташкилотларнинг вакиллари Могадишога келишди. Сессия ишида БМТ Бош секретари К. Вальдхайм иштирок этмоқда.

Ассамблея Африка ҳамда бутун жаҳон жамоатчилигини тўлқинлантириб турган кўпгина масалаларни муҳокама қилади. Ассамблеянинг кун тартибида Африкани мустамлакачиликдан бутунлай халос қилиш, қитъада озодлик курашини кучайтириш, Африка мамлакатлари бирлигини мустаҳкамлаш, Африка давлатлари ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтириш проблемалари бор.

Сессия номига дунёдаги кўпгина мамлакатлардан табрикномалар келди. СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний билан СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг мактуби мамнуният билан тингланди.

Африка Бирлиги Ташкилотининг раиси, Нигерия федерал ҳукуматининг бошлиғи Я. Говон сессияни очиб, мустақил Африканинг қитъадаги мазлум халқлар озодлиги учун курашга астойдил аҳд қилганлигини таъкидлади. Жанубий Африка Республикасида апартеид режимининг мавжудлиги, деди у, Африка Бирлиги Ташкилоти ҳамда бутун тараққийпарвар инсоният шаънига ҳақоратдир. Я. Говон Африканинг курашаётган ватанпарварлари озодлик курашини кучайтиришга даъват этди.

Сомали Олий революцион кенгашининг президенти Муҳаммад Сиад Барре Африка мамлакатларининг ўз миллий бойликлари устидан контрол ўрнатишлари ҳамда экономикада чет эл монополияларининг зўраванлигига чек қўйиш ниҳоятда зарур эканлигини айтди.

Шундай йўл, деди у, миллий мустақилликни мустаҳкамлаш манфаатларига мос бўлиб тушади ва кенг халқ оммаси фаровонлигини оширишни назарда тутади. Сомали давлатининг раҳбари сессия иштирокчиларини миллий озодлик ҳаракатларига ҳар томонлама ёрдамни кучайтиришга чақирди. У халқаро аҳвол тўғрисида гапириб: «Шарқ билан Ғарб ўртасидаги кескинликнинг юмшатилиши натижасида дунёда содир бўлган ижобий силжишларни» кўрсатиб ўтди. Халқаро империализм, деб таъкидлади Муҳаммад Сиад Барре, халқаро кескинликнинг манбаидир. Худди шунинг учун ҳам империалистик кучларнинг Ҳинд океани районидаги кирдикорлари, жумладан, Диего-Гарсия оролида Англия-Американинг ҳарбий денгиз базаси вужудга келтирилганлиги диққат-эътиборни ўзига жалб қилади.

АБТ бош секретари Нзо Экангаки ташкилотнинг фаолияти тўғрисида қилган ҳисобот докладида қитъадаги озодлик кучларининг катта-катта муваффақиятлари тўғрисида гапирди. Португалияда фашист режимининг ағдарилганлиги, деди у, Африкадаги курашаётган ватанпарварлар ғалабаларининг бевосита натижаси бўлди. Н. Экангаки Африка араб бирдамлиги ўсиб бораётганлигини таъкидлади. У мустақил Африка халқлари ва ҳукуматларини араб ва исроил қўшинларини бир-биридан йироқлаштириш тўғрисидаги битим Яқин Шарқдаги аҳволни бартараф этиш йўлида қўйилган дастлабки қадамгина эканлиги фактини ҳисобга олган ҳолда: Яқин Шарқ проблемасига эътиборни сусайтирмасликка чақирди.

БМТ Бош секретари К. Вальдхайм сессияда нутқ сўзлаб, АБТни ва унинг Африкани мустамлакачиликдан халос қилиш жараёнини тезлаштириш йўлидаги куч-ғайратларини батамом қўллаб-қувватлашини изҳор этди. К. Вальдхайм БМТ Африка мамлакатларининг иқтисодий мустақиллиги йўлидаги курашида Африка Бирлиги Ташкилотига ҳар томонлама ёрдам беради, деб ассамблея қатнашчиларини ишонтирди.

Тошкент метроси қурилишида

ТУННЕЛЬ ЧИРОҚЛАРИ ЎЧМАЙДИ

Репортаж

Владимир Саржевский участкага келганда ҳали қуёш уфқдан бош кўтармаганди. У апил-тапил [illegible] кийиб, тоннелга тушди. То қурувчилар келгунча электровозни ишга шайлаб қўймоқчи бўлди. Ҳар сафар [illegible] тоннелда чироқлар порлаб турарди. «Мендан илгарироқ ким келган экан?» [illegible] ўтказди у. Уёқ-буёққа аланглаб, туннель ўзанларига назар ташлади. Ҳеч ким кўринмади. Сукунат чўмган узун туннелда бирорта овоз ҳам эшитилмасди. «Қизиқ, туннель чироқларини ким ёқди экан?» Владимир қўлини карнай қилиб қичқирди:

— Ким бо-о-р!..

Улкан ер ости қаърини акс садо қоплади. Шу пайт станциянинг кенг саҳнида уч-тўрт киши кўринди. Булар участка бошлиғи Э. Кусенгалиев, [illegible] бригадири, участка парторги А. Просолов, маркшейдер А. Шанинлар экан.

— Электровозингни бу ёққа ҳайдаб кел! — буюрди участка бошлиғи. Владимир рулга ўтирди. Электровоз [illegible] станция томон силжиди. Бригадир унга пешвоз чиқди.

— Тинчликми, Владимир? Нимага барвақт келдинг?

— Огоҳлантирувчи чироқ [illegible]. Иш бошлангунча тузатмоқчи эдим.

— Қойил, иш деган бундоқ бўлади-да. Биз ҳам эртароқ келиб, бугундан бошлаб ишни уч сменада ташкил этиш ҳақида келишиб олаётгандик. Энди, туннелимиз чироқлари ўчмайдиган бўлди. Станцияни белгиланган муддатдан [illegible] илгари қўлдан чиқармоқчимиз. Сенга ҳам сменадош электровозчи ажратдик. Машинанг шунга яраша соз бўлиши керак. Ҳозир бизни проходкачилар участкасига элтиб қўй. Кейин тузатасан.

Улар туннель қаъридаги проходкачилар участкасига етиб келганда, тажрибали маркшейдер А. Трашин ва проходкачи М. Билик ўртоқлар ҳам шу ерда экан. Кўп ўтмай, қолган ишчилар ҳам етиб келишди. Унгача Владимир Саржевский «пўлат отини» ишга ҳозирлаб қўйди. [illegible] машинаси ҳаракатга келтирилди. Учқур электровоз тупроқ тўлдирилган вагончаларни забойдан судраб кетди.

Ер ости штурмани — бешинчи маркшейдерлик участкаси бошлиғи Александр Иванович Трашиннинг чеҳрасига табассум югурди.

— Бугун одатдагидан ярим соат илгари иш бошладик. Проходкачиларимиз уч сменалик ишга жадал киришдилар. Бу иккинчи квартал топшириқларини бир ой илгари бажариш имконини беради. Олмалиқ кон-металлургия комбинатидаги ер ости [illegible] амалга оширганимизда ҳам ана шундай усул билан ишлаганмиз,— деди у.

Ҳа, республикамиз пойтахтидаги Ўзбекистон ва Фурқат кўчалари кесишадиган ерда Тошкент метросининг «Халқлар дўстлиги» станцияси тез суръатлар билан барпо этилмоқда. [illegible] «Пахтакор» станциясига [illegible]

[illegible]

«Халқлар дўстлиги» станциясида ишлаётган метро бунёдкорлари [illegible]

[illegible]

Муракккаб конструкциали станция ва туннель иншоотларини жуда аниқ геометрик ўлчовларда барпо этишда [illegible]

[illegible]

Станция бунёдкорлари яқинда [illegible] Ўзбекистон Компартияси [illegible] «Халқлар дўстлиги» [illegible]

[illegible]

Т. УНАБОЕВ, Ҳ. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

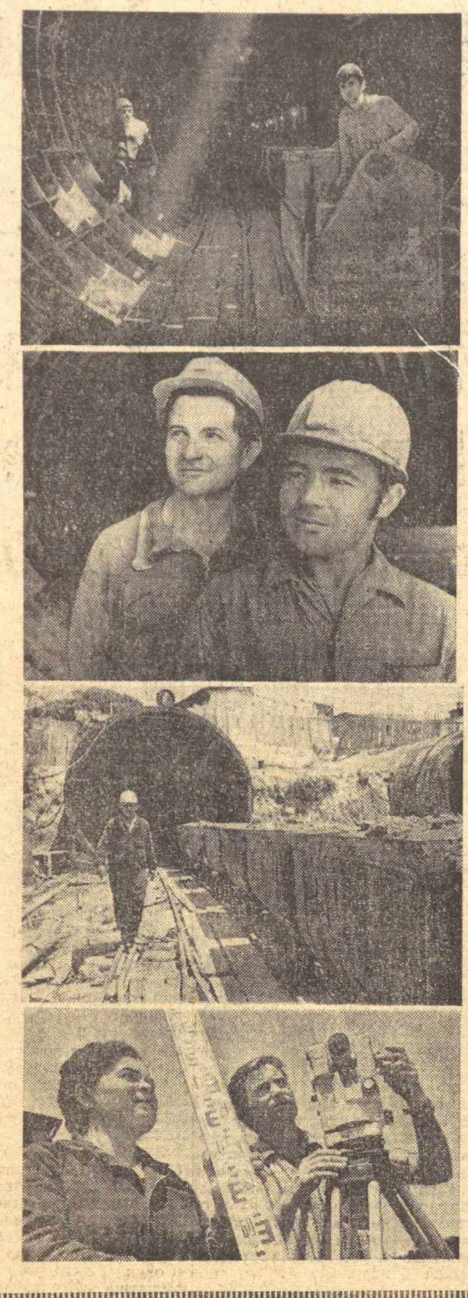

Суратларда: (юқоридан пастга) Туннель кўриниши ва электровоз машинисти В. Саржевский. Проходкачилар бригада бошлиғи А. Пресолов ва проходкачи М. Билик. Забойдан тупроқ ташиш пайти. Маркшейдер В. Саржевский ва унинг ёрдамчиси А. Шчанина.
Н. Глауберзон фотолари.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

17 ИЮНЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00 — МОСКВА. 18.00 — ТОШКЕНТ. 18.05 — Қўғирчоқ фильм. 18.25 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.50— Оламда нима гап? 19.10 — «Ахборот». 19.25 — Приморье ўлкасининг муқобил плани — амалда (Москва). 20.10 — Ўн минут музика. 20.20 — «Ахборот». 20.40 — **Инсонни ардоқланг** (бадиий фильмнинг биринчи серияси). 22.00 — «Вақт». 22.30 — **Марҳабо, талантлар.** ҚҚ АССР ҳаваскорларининг чиқиши. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.00 — МОСКВА. 19.00— Янгиликлар. 19.10 — Почтальон ва почта. 19.25 — Ҳужжатли кино экрани (Тошкент). 20.10 — Концерт. 20.55 — Қишки баллада (спектакль). 22.00 — Телефильм. 22.30 — Спектаклнинг давоми. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

18 ИЮНЬ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00 — МОСКВА. 18.05 — ТОШКЕНТ. 18.15 — Кинофильм. 18.25 — Телевизион қўғирчоқ театри. 18.55 — Беш йиллик зарбдорлари. 19.25 — «Ахборот». 19.40 — Ўн минут музика. 19.50 — Ёзувчи ва замон. 20.20 — «Ахборот». 20.40 — Ёшлар ижоди. 22.00 — «Вақт». 22.30— Қишлоқ хўжалик билимлари телевизион халқ университети. 23.00— Опералардан ария ва дуэтлар. 23.45 — Телефильм. 24.00 — Спорт кундалиги. 00.30 — **Футбол:** ШОТЛАНДИЯ — БРАЗИЛИЯ. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.30 — Телеспектакль. 18.05 — МОСКВА. **Ҳабиб — илонлар султони** (бадиий фильм). 19.10 — Янгиликлар. 19.20 — Болалар учун кўрсатув. 19.35 — Инсон ва қонун. 20.05 — **Серташвиш хўжалик** (бадиий фильм). 21.35 — Концерт. 22.00 — Телефильм. 22.30 — Халқ артисти И. М. Москвин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Телефильм. 19.55 — Врач маслаҳати. 20.10 — **Рюбецал томон йўл** (бадиий фильм).

19 ИЮНЬ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 18.25 — ТОШКЕНТ. 18.30 — Киноальманах. 19.20 — «Ахборот». 19.35 — Рус тили. 20.10 — Ўн минут музика. 20.20 — Интернационализм — байроғимиз. 20.40 — «Ахборот». 21.00 — Хоразм области артистлари ва бадиий ҳаваскорларининг концерти. 22.00— «Вақт». 22.30 — Сувчи, ҳосил тақдири сенинг қўлингда. 22.50 — **Инсонни ардоқланг** (бадиий фильмнинг иккинчи серияси). 00.30 — МОСКВА. **Футбол:** БОЛГАРИЯ — УРУГВАЙ. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.15 — **Сенинг дўстларинг** (бадиий фильм). 18.25 — МОСКВА. Фан оламида. 18.55 — «Поэзия». 19.10 — Янгиликлар. 19.20 — Мультфильм. 19.30 — Дўстлик ва бунёдкорлик иттифоқи. 19.55 — Куйла, баяним. 20.35 — СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси В. Г. Афанасьев телетомошабинлар саволларига жавоб беради. 21.05 — **Анжелла** (телеспектакль). 22.00 — Ҳужжатли кино экрани (Тошкент). 22.30 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Телефильм. 19.50 — Пойтахт қурилишларида. 20.20 — Ҳаракат ҳавфсизлиги учун. 20.50 — **Охири йўқ кўча** (бадиий фильм).

20 ИЮНЬ, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00 — МОСКВА. 18.05 — ТОШКЕНТ. 18.15 — Қўғирчоқ фильм. 18.30 — **Мардлик — мангулик.** 19.00 — **Хитойнинг махсус райони** (Москва). 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Беш йилликнинг тўртинчи йили. 20.15 — Шеърият мухлисларига. 20.30— «Ахборот». 20.50 — Концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 — ТОШКЕНТ. **Тошкент — Олмаота мусобақаси.** 23.00 — Телефильм. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.15 — **Етуклик аттестати** (бадиий фильм). 18.05 — МОСКВА. 18.20 — 1974 йил қўшиқлари. 18.50 — Янгиликлар. 19.00 — Буни ҳамма билиши керак (Тошкент). 19.30 — П. И. Чайковский номли V Халқаро конкурси. 20.15 — **Сўнгги қурбон** (спектакль). 22.00 — Телефильм. 22.30 — Спектаклнинг давоми. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.25 — Концерт. 20.00 — Ёнғиндан эҳтиёт бўлинг. 20.30 — **Ҳалқа** (бадиий фильм).

21 ИЮНЬ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 17.25 — ТОШКЕНТ. 17.35 — Мультфильм. 17.50 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.30 — Музикали кўрсатув. 19.10 — «Ахборот». 19.25 — Аҳолига кўплаб товарлар. 19.50 — **Хитойнинг махсус райони** (Москва). 20.10 — Ҳасан Пўлат ижоди. 20.50 — «Ахборот». 21.10 — Илғор ғаллакорларга тенглашинг. 21.25 — Концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 — **Футбол:** СССР кубоги учун чорак финал. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.20 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 17.25 — МОСКВА. Бокс бўйича халқаро мусобақалар. 18.00 — Музикали календарь. 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — **Бахтли бўлиш учун** (бадиий фильм). 19.50 — Ҳужжатли фильм. 20.20 — Концерт. 22.00 — ТОШКЕНТ. 22.30 — Концерт. 23.00 — **Қотилликда айбланадилар** (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.15 — ТОШКЕНТ. 20.05 — Тошкент шаҳри ва области меҳнаткашлари учун кўрсатув. 20.25 — **Алёшанинг севгиси** (бадиий фильм).

22 ИЮНЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.45 — ТОШКЕНТ. 9.50 — Янгиликлар. 10.00 — 1974 йилда мактаб формаси. 10.20 — **Телеминиатюралар.** 11.00 — МОСКВА. 16.55 — ТОШКЕНТ. 17.00 — Мультфильм. 17.20 — «Бойчечак». 17.55 — «Ахборот». 18.10 — МОСКВА. Телефильм. 19.05 — «Правда» газетасининг сиёсий шарҳловчиси Ю. А. Жуков телетомошабинлар саволларига жавоб беради. 19.50 — ТОШКЕНТ. 20.00 — Турмуш ва маданият. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Назм ва наво. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Фарғона области пахта далаларида. 23.00 — **Аму қаҳрамонлари** (телеспектаклнинг 1-қисми). 00.30 — МОСКВА. **Футбол:** ГДР — ГФР. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 16.55 — МОСКВА. 17.10 — Мультфильмлар. 17.40 — Музикали программа. 18.10 — ТОШКЕНТ. Кинокўрсатув. 19.05 — Ўқишга марҳамат. 19.50 — МОСКВА. **Оловнинг бўйсундирилиши** (бадиий фильмнинг 1-серияси). 21.15 — Цирк чироқлари. 22.00 — Ҳужжатли кино экрани (Тошкент). 22.30 — Телеспектакль. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 15.50 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

23 ИЮНЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 11.00 — МОСКВА. 16.15 — ТОШКЕНТ. 16.20 — Мультфильм. 16.35 — Ўйлаб топ? 17.15 — Халқаро панорама (Москва). 17.45 — «Ахборот». 18.00 — **Марҳабо, талантлар.** Андижон область ҳаваскорларининг чиқиши. 20.00 — «Ахборот». 20.20 — **Телеминиатюралар.** 21.00 — МОСКВА. **Футбол:** ПОЛЬША — ИТАЛИЯ. 22.45 — «Вақт». 23.15 — ТОШКЕНТ. **Аму қаҳрамонлари** (телеспектаклнинг 2-қисми). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 16.15 — МОСКВА. 17.15 — ТОШКЕНТ. 17.35 — Саёҳатга таклиф этамиз. 17.45 — МОСКВА. **Кино-саёҳатчилар клуби.** 18.45 — Сизнинг фикрингиз. 19.45 — **Оловнинг бўйсундирилиши** (бадиий фильмнинг 2-серияси). 21.00 — ТОШКЕНТ. 21.40 — Врач маслаҳати. 22.00 — У ёлғиз эди (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.45 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

АХБОРОТ: ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

МОСКВА

Бутуниттифоқ енгил саноати маҳсулоти турларини тадқиқ қилиш институтининг катта залида 1974 йил янги либослари намойиш қилинди. Бунда Ленинград, Украина, Молдавия, Литва, Латвия, Эстония ҳамда Ўзбекистондан келган вакиллар иштирок этишди. Тошкент «Модалар уйи» чевар ва рассомлари ижод этган янги кўринишдаги кийим-кечаклар мутахассисларга маъқул бўлди. Тошкентликларнинг мавсумий ва ранг-баранг либослари москваликларни мамнун этди. **С. КОСТИРКО.**

СМОЛЕНСК

Наманган ва Смоленск областининг Ельня шаҳридагги қишлоқ хўжалик техникумларининг студент ва ўқитувчилари ўртасида дўстлик алоқалари ўрнатилган. Икки йил бурун ельняликлар Наманганда меҳмон бўлишганди. Энди наманганликлар бўлажак ҳамкасабалари ҳузурига меҳмон бўлиб келишди. Бўлажак агроном ва механизаторлар ўзаро тажриба алмашиб, ўқув ва амалий машғулот ишларидаги янгиликлар билан танишдилар. **В. ГОНЧАРОВ.**

ЧИРЧИҚ

Абу Райҳон Беруний номидаги Тошкент политехника институтининг Чирчиқдаги кечки факультети 1957 йили ташкил этилган. Бу ерда ҳозиргача етти мутахассислик бўйича 2182 киши инженер номига сазовор бўлди. Чирчиқ шаҳрига 40 йил тўлиши арафасида мазкур факультетдан яна 200 дан ортиқ йигит-қиз халқ хўжалигининг турли соҳаларига йўлланма олди.

О. ҲАМРАЛИЕВ. Т. ҚЎРҒОНОВ,

ҒАЗАЛКЕНТ

Тошкент областининг Ғазалкент ва қардош Қозоғистоннинг Чимкент шаҳарлари ўртасида пассажир автобуси қатнови йўлга қўйилди. Янги маршрут Чирчиқ, Қибрай, Тошкент ва Ленинск шаҳарлари орқали ўтади. Шунингдек, Чирчиқ шаҳридан Янгибозор, Майск, Ғазалкент, Чорвоқ, Бурчмулла, Оқтош, Хондойлиқ ўртасида ҳам автобуслар мунтазам қатнаб турибди. **Т. ЎРУНОВ.**

ТОШКЕНТ

«Октябрь» массивида устки миллий кийимлар ва ўзбек миллий музика асбоблари фабрикалари қурилянти. Уч ва тўрт қаватли қўш бинога кўчиб ўтадиган ҳозирги «Чевар» фабрикаси мингдан ортиқ ишчи кучига эга бўлади. Йилига 3 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Шу йил фойдаланишга топшириладиган мазкур объектларни 6-трестнинг 33-қурилиш бошқармаси бинокорлари тикламоқдалар. **С. СУЛТОНОВ.**

* * *

Шунингдек редакциямизга қўқонлик **У. Аҳмедов,** самарқандлик **У. Саидов, Р. Наимий,** андижонлик **Н. Иноқов, С. Мўйдинов, Ҳ. Эргашев, Ғ. Сидиқов,** Тошкент областидан **Б. Баҳромов,** урганчлик **А. Иброҳимов, А. Эшматов,** қашқадарёлик **М. Каримов,** тошкентлик **Б. Мирзаев,** наманганлик **Т. Сулаймонов,** фарғоналик **И. Бекмамбетов** ва бошқалар ҳам қизиқарли хушхабарлар йўллашган.

АХБОРОТ: ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР

ОЛТИН КУБОК ИШТИЁҚИ

футбол

Жаҳон чемпионати номи учун тўп суриш бошлаб юборилди. Навбатдаги жаҳон чемпионати бундан икки йил бурун йирик спорт мусобақалари — олимпиада ўйинлари ўтказилган ГФР да старт олди.

ФИФАга 142 миллий футбол федерацияси бирлашган бўлиб, дунёда жами 17 миллион 480 минг 288 футболчи тўп ўйинининг шайдоси. Жаҳон чемпионатига эса шуларнинг 352 таси Олтин кубок иштиёқида келган.

Футбол мухлислари чемпионатнинг финал қисмида иштирок этаётган 16 кучли команда қаторида совет футболчилари йўқлигидан ҳамон афсусда. Сабаби кўпчиликка аён. Финалга йўлланма берадиган сўнгги такрорий ўйинни СССР терма командаси Чилида ўтказиши учун ҳеч қандай шароит йўқлиги ҳақида мамлакатимиз футбол федерацияси ФИФАга баёнот йўллагани ҳаммага маълум. Лекин эндиликда жаҳон футбол федерациясининг собиқ раиси бўлиб қолган С. Роуз одилликни инобатга олмади. У Чили фашист хунтасининг найрангларига ўйнаб, учрашувни ўтказиш мўлжалланган стадионнинг қонли концлагерга айланганидан ҳам кўз юмганди. С. Роузнинг шунга ўхшаш кирдикорлари уни жаҳон футбол жамоатчилиги олдида обрўсизлантирди. Яқинда эса, унинг ўрнига бразилиялик Жоао Авеланж ФИФАнинг раиси қилиб сайланди.

Жаҳон чемпиони номи учун кураш бошланди. Лекин, катта мусобақада футболчилар фахрли ном учун куч сарфлайди-ю, баъзилар фойда олиш важида иш юритади. Бу борада ГФРда ўзига хос футбол телбалиги ҳукмрон десак муболаға бўлмас. Чунки, катта-кичикнинг фикри-зикри стадионларда, «зангори экран»да, афишалар-у ғашга тегувчи тантанавор тусдаги рекламаларда бўлиб қолди. Газета-журналлар саҳифаларида муҳим масалалар қолиб, футбол, чемпионат воқеаларига катта ўрин берилянти. Газеталардан бири чемпионат иштирокчиларининг қайси бири ғолиб чиқиши ҳақида машҳур «фолбин»нинг айтганларини бўрттириб ёзса, бошқасида ҳал қилувчи финал ўйинга кириш билетини рекорд баҳо—минг маркага (асли 20 марка туради) пулламоқчи бўлган олибсотар ҳақида ҳабар босади. Булардан ташқари чемпионат сингари йирик маросимларда ови юриб қоладиган чўнтаккесар — кисавурлардан эҳтиёт бўлиш ҳақидаги материалларни ҳам ўқиш мумкин.

Чемпионат ташкилотчилари ҳар жиҳатдан пухта тайёргарлик кўришган. Учрашувлар ҳар бири 70-100 минг томошабинга мўлжалланган стадионларда ўтказилади. Ташкилотчиларнинг тадбиркорлигига ҳайрон қоласан, киши. Бундан икки йил бурун Мюнхен олимпиадасида юз берган ноҳуш воқеадан чўчиб қолишганми, бу сафар полиция назоратига алоҳида эътибор беришянти. Мусобақа кезларида полиция ходимларининг ҳушёрлигини ошириш мақсадида... уларнинг хизматига ажратилган маблағни 700 мингга етказишди. 15 минг полициячи чемпионат иштирокчилари бўладиган жойларда уларни зимдан кузатиб юради. Осмонда вертолётлар чарх уриб юрибди. Мусобақалашувчилар тинчини кўзлаб футбол майдони теварагига сим-тўр панжара тутилгани ҳам майли-я, махсус кино ва телеаппаратлар стадионга келувчиларни пинҳоний «пайпаслаш» учун шайлаб қўйилгани қизиқ.

Чемпионат корчалонлари мусобақадан тушадиган фойда-зарарни ҳомчўтлаб қўйишган. Уларнинг фикрича қирқ миллионли сарф-ҳаражат 80 миллион марка фойда келтиради: жумладан, 30 миллиони билетлардан, 20 миллиони рекламадан, 18 миллиони телевидение кўрсатувларидан келаркан. Майдон эгалари—ГФР командаси аъзолари эса «Олтин маъбуда» ўрнига қуюлган янги ФИФА кубогини қўлга киритишга астойдил ишонганлари ҳолда, ютуққа ажратиладиган маблағ ҳақида бош қотиришди. Ўз мамлакатларининг футбол иттифоқи билан узоқ баҳс юритдилар. Ниҳоят, чемпионат бошланиши арафасида дастлабки «ютуқ» қўлга киритилди. ГФР командаси чемпион номига сазовор бўлса, 60 минг марка оладиган бўлди. Иккинчи ўрин эса 50 минг деб баҳоланди.

Балки, «биз чемпион бўламиз!» деб олдиндан жар солиб юрган ГФР командасининг таниқли футболчиси Мюллер фолбин Бухелининг «каромат»ларига кўпроқ ишонаётгандир. Фолбиннинг айтишига қараганда, биринчи учрашув 3:1 ёки 6:1 ҳисобида тугаши керак эди. У чемпионатда омади келадиган командалар деб ГФР, Италия, Голландия ва Шотландияни танлади. Эҳтимол шундайдир. Чунки, яхши ўйин кўрсатишга кўзи етмаётган австралияликлар биринчи босқич синовидан кейин — 24 июнда қайтиб кетиш учун самолётга билет олишган.

Биринчи учрашув жаҳон чемпиони Бразилия ва Югославия командалари ўртасида ўтди. Дарвозалар даҳлсиз қолган ўйинда ҳисоб очилиши учун кўпгина имкониятлар ва ҳавфли ҳолатлар юз берди. Бу учрашувни стадионда 62 минг томошабин кўрган бўлса, жаҳоннинг турли ерларида 800 миллион мухлис «зангори экран» қаршисида ўтириб воқеанинг шоҳиди бўлди.

Чемпионат тобора кескин тус оладиган кўринади. Кеча ГДР — Австралия, ГФР — Чили, Заир — Шотландия командалари учрашдилар. Бугун ҳам тўртта учрашув ўтказилади. Аргентина — Польша учрашуви маҳаллий вақт билан 00.30 минутда Марказий телевидение орқали олиб кўрсатилади. Яна қуйидаги учрашувларни олиб кўрсатиш мўлжалланган: 18 июнь. Шотландия — Бразилия (00.30 минут); 19. Болгария — Уругвай (00.30 минут); 22. ГДР—ГФР (00.30 минут) 23. Польша — Италия — (21.00 минут).

ҲОДИСА

ЧАҚҚОНЛИК

Ҳарбий қисм солдатлари навбатдаги машғулотлардан кейин дам олишаётганди. Шу пайт 200 метр чамаси узоқроқда «Ёрдам беринглар! Ёрдам!» деган чинқириқ овоз эшитилди. Жангчилар огоҳ тортиб, овоз келган томонга югуришди. Маълум бўлишича, қудуқ атрофида ўйнаб юрган болалардан бири чинқирган экан. Улар уч ёшли қизча қудуққа тушиб кетганлигини айтишди. Шунда ўзбекистонлик жангчи А. Баракаев командирнинг буйруғини кутмай қудуққа тушишга ҳаракат қилди.

Ўн метрлик чуқурга чаққонлик билан тушган Баракаев қизчанинг ҳаётини сақлаб қолди. Ноҳуш воқеа юз берганда ўзини йўқотмай жасурлик ва чаққон фазилатларини кўрсата билган Баракаев жангчилар сафи олдида ҳарбий қисм командирининг ташаккурига сазовор бўлди.

А. ДУСБЕКОВ.
Н-ҳарбий қисм.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТА РЕДАКЦИЯСИГА

Газетангиз орқали турмуш ўртоғимиз, отамиз Рихситилла Каримович Шонеъматовнинг вафоти муносабати билан таъзия билдириб, қайғумизга ҳамдард бўлган ташкилотларга, дўстларга, қавму-қариндошларга миннатдорчилигимизни етказишингизни сўраймиз.

Шонеъматовлар оиласи.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 15, 16/VI да **Анна Каренина** (премьера).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/VI да **Парвоз,** 16/VI да **Ҳаёт шоми.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 15/VI да **Жоним фидо,** 16/VI да **Ҳижрон,** 17/VI да **Ужарлар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Кумуш кўл хазинаси — «ЧАЙКА», «ВОСТОК», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Сен билан ва сенсиз — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Ғирт ёлғончи — «КЎКЧА», «МИР», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Шляпангни олиб, бўса ол! — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Италияликларнинг Россиядаги ғалати саргузаштлари — БИЛИМЛАР УЙИ (13.00, 15.00, 17.00, 19.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Кумуш кўл хазинаси — «ФЕСТИВАЛЬ».

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениеси, партия ва касаба союз ташкилотлари, СССР адабиёт фонди ва унинг Ўзбекистон бўлими, Ҳамид Олимжон номли адабиётчилар уйи, Ҳамза номли ижодий уй коллективлари Ўзбекистон адабиёт фондининг бош бухгалтери, Улуғ Ватан уруши инвалиди шахсий пенсионер

Назиб Зокирович ВАЛИЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан маълум қиладилар ва марҳумнинг оила аъзоларига таъзия билдирадилар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 02561. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 139.